

ΕΛΛΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ

1874.

ΕΤΟΣ Ε΄.

ΤΟΜΟΣ Θ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΝΑ΄. ΑΘΗΝΗΣΙ. 15. ΜΑΡΤΙΟΥ.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΙΤΙΩΝ

(DES ETAPES) (*),

συλλεγεῖσθαι κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870—71 ὑπὸ ἀξιωματικοῦ
τῆς Γενικῆς Βαυαρικῆς διοικήσεως τῶν σιτίων.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΟΦΙΑΝΟΥ,
ὑπολοχαγοῦ τοῦ Μηχανικοῦ.

Καλὸν ἤθελεν εἶσθαι ν' ἀφήται πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν
τῆς γενικῆς ἐποπτείας, διὰ τὰς ἐκτάκτους περιπτώσεις, εἷς
οὐλαμὸς ἢ μία ἐνωμοτία ἐκ τοῦ ἵππικοῦ τῶν σιτίων, σταθ-
μεύων ἐν τοῖς καταλύμασιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1870—1871 τὸ ἵππικὸν τῶν
σιτίων ὑπέστη ἀναλόγως τρεῖς ἢ τετράκις πλειοτέρας ἀπωλείας
ἢ τὸ παρατεταγμένον ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ. Τοῦτο προήλθε, διότι
βαδίζει πάντοτε κατὰ μικρὰς ἐνωμοτίας· ἀλλ' ἀδύνατον ἄλλως
γενέσθαι.

Ἡ Πρωσσία ἐθυσίασε χάριν τῆς ὑπηρεσίας τῶν σιτίων τὰ
συντάγματα τοῦ ἵππικοῦ τῆς ἐφεδρείας, σχηματισθέντα περὶ

(*) Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον.

τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου· ἡ δύναμις αὕτη ὡς ἐκ τούτου οὐδὲν ἄλλως ἐνίσχυσε τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν, καὶ ὁμῶς ἐξετέλεσεν ἄριστα τὴν ὑπηρεσίαν του. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ αὐτοῦ πράγμα-τος καταβάλλεται προσπάθεια καὶ ἐν Βαυαρίᾳ.

Τὸ ἱππικὸν τῶν σιτίων ἐξίσου δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας καὶ ἡ χωροφυλακὴ τῆς ἐκστρατείας ἐν τοῖς σιτίοις, ἐνθα ὑπάρχει μεγάλη κίνησις.

Ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῶν σταθμῶν ἔχει ὡσαύτως ὑπὸ τὴν διάθεσίν της ἀποθήκας τινὰς κινήτὰς πρὸς φύλαξιν πολεμεροδίων τῆς ἐφεδρείας προωρισμένων διὰ τὸν στρατὸν.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΣΙΤΙΩΝ.

A'. Γενικὴ ἐποπτεία τῶν σιτίων.

Ἡ ἐνέργεια τῆς γενικῆς διοικήσεως τῶν σταθμῶν ἀρχαίᾳ μετὰ τῆς πρὸς τὰ πρόσω πορείας τοῦ στρατοῦ· ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν, ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς συγκεντρώσεως, τῶν ἀποθηκῶν, αἵτινες μόναι δύναται ν' ἀσφαλίζωσι τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸν στρατὸν. Ἡ ἐποπτεία αὕτη δὲν παρεμβαίνει οὔτε εἰς τὰς κινήσεις καὶ τὰς μεταφορὰς τοῦ στρατοῦ, αἵτινες διευθύνονται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σιδηροδρόμων, οὔτε εἰς διατροφήν τῶν στρατευμάτων, ἅτινα διέρχονται διὰ τοῦ σταθμοῦ τῶν σιδηροδρόμων, ἢ διὰ τῶν καταλυμάτων τῶν σταθμῶν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς πρὸς τὰ πρόσω πορείας.

Αἱ ἀναγκαῖαι διοικήσεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης διορίζονται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τοῦ πολέμου, καὶ δὲν ἐγκαθίστανται ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως, εἰμὴ μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν, ἣτις ἐποπτεία καταταρτίζεται, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, ἐκ τῶν διοικήσεων τῶν σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῶν σιτίων κεῖται συνήθως εἰς ἀποστασιν δύο ἡμερῶν πορείας ὀπισθεν τοῦ στρατοῦ· ὀφείλει δὲ πάντοτε νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς διοικήσεως.

Ὁ γενικὸς διοικητὴς (ἐπόπτης) τῶν σιτίων ἐκδίδει τὰς γενικὰς διαταγὰς· ἐξετάζει, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν, τὰ σχέδια καὶ τὰς ἀναφορὰς τὰς ὑποβαλλομένας ὑπὸ τῶν εἰσηγητῶν, δρίζει τὴν δικαιοδοσίαν τῆς γραμμῆς τῶν σιτίων, τὰ καθήκοντα τοῦ προσωπικοῦ, διατάσσει τὰς ἀναγκαῖας ἐργασίας κλπ. καὶ ἀγρυπνεῖ εἰς τὸ νὰ μὴν ἕκαστος εἰσηγητῆς ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ὑπηρεσίας του, καὶ εἰς ὅ,τι διὰ τὰς ἐργασίας, αἵτινες συσχετίζονται μὲ πλείστας ὑπηρεσίας, κανονισθῇ ὑπὸ ἐπιτροπῶν συγκειμένων ἐξ εἰσηγητῶν τῶν διαφόρων τούτων ὑπηρεσιῶν ἐν ὀλίγοις ὀφείλει τὸ πᾶν νὰ διευθύνῃ, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἤθελε νὰ τὸ πράξῃ ὁ ἴδιος. Ἐπίσης δὲ δύναται νὰ μεταβαίῃ ἐκ μιᾶς ἐποπτείας εἰς ἄλλην ἢ νὰ διατάσῃ τοὺς εἰσηγητὰς πρὸς τοῦτο.

Ὁ, ὡς εἴρηται, διοικητὴς δίδει ἀπ' εὐθείας τὰς διαταγὰς του εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν, εἴτε ἐγγράφως, εἴτε τηλεγραφικῶς, διὰ τῶν δύο τρόπων συγχρόνως, ἐφ' ὅσον ὁ δεύτερος δὲν παρέχει ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς ἀσφαλείας. Κυρίως δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὰς κατωτέρας διοικήσεις ἢ δι' ὅ,τι ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι ἀποφεύγει λοιπὸν οὕτω ἐπαύξησιν τῶν ἐγγράφων καὶ ἐλαττοῦ τὸν ἀριθμὸν τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν παρεξηγήσεων. Ἐπί τε-λους πρέπει ν' ἀπαιτῇ τὴν ἀκριβῆ καὶ πλήρη ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν, καὶ νὰ τιμωρῇ ἄνευ ἐπιεικειᾶς τοὺς παραβάτας.

B'. Ἀξιωματικὸς τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν.

Οὗτος ἔχει τὴν ἀποστολὴν νὰ τηρῇ τὰ μεμονωμένα ἔργα ἕκαστου εἰσηγητοῦ ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τοῦ συνόλου τῆς ὑπηρεσίας· ἐπίσης εἶναι ἐπιφορτισμένος τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν.

Ἐργάζεται μετὰ τῶν εἰσηγητῶν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λησμονῇ ὅτι δὲν εἶναι εἰσηγητής· ἐν ἐναντία περιπτώσει περιπλέκεται εἰς πολλὰς λεπτομερείας, καὶ ὅτι, θέλων τὸ πᾶν νὰ πράττῃ ἢ εἰς τὸ πᾶν νὰ συνεργῇ, ἀπόλλυσι ταχέως μεγάλα κατορθώματα.

Γ. Ὑπασπιστής.

Οὗτος διευθύνει τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφείου· ἔχει ἐν συνόλῳ πηγὴν γόνιμον ἐργασίας ἐν τῇ συντάξει τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τῆς ὑπηρεσίας ἐν γένει, ἐν τῷ προσωπικῷ, ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν σιτίων, τῶν στρατευμάτων τῶν σιτίων, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν εἰδήσεων, τῶν πληροφοριῶν καὶ τῆς κατασκοπείας. Τηρεῖ πρὸ πάντων τὴν ἀλληλογραφίαν, τὸ ἡμερολόγιον καὶ τοὺς καταλόγους τῆς ἀπογραφῆς.

Δ'. Διαγγελεύς.

Ὁ διαγγελεύς ἐπιφορτίζεται τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διδομένων διαταγῶν μεταξὺ τῆς γενικῆς ἐποπτείας τῶν σιτίων, τοῦ στρατοῦ, τῆς διοικήσεως αὐτοῦ κ.τ.λ., παρευρίσκεται εἰς τὰς ὁδοιπορίας καὶ ἀσχολεῖται κυρίως περὶ τὸ κατώτερον προσωπικὸν τῶν ἵππων καὶ ἄμαξων. Τὰ χρέη ταῦτα δὲν κωλύουσιν αὐτὸν ν' ἀναλαμβάνῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γραφείου. Εἶναι πρὸς τούτοις εἰσηγητής τῆς ὑπηρεσίας τῶν πυροπλοσκευῶν (parcs), τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν γενικὴν διοίκησιν τῶν πυροπλοσκευῶν (parcs), καὶ πρὸ πάντων ἐπαγρυπνεῖ εἰς διατήρησιν αὐτῶν καὶ συσκευασίαν.

Ε'. Ἐπιμελητήριον.

Ὁ ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς οἰκονομίας καλεῖται ἐπιμελητής καὶ συγκροτεῖ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐν γραφείῳ. Ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ, ἣτις εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων, ἀπαιτεῖ πλείονα ἐργασίαν. Ἀπαιτεῖται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ νοῦς συνετὸς καὶ

δύσθερκης, ἐνώμων σὺν τῇ γνώσει τῆς λογιστικότητος πολλὴν πρακτικὴν ἱκανότητα. Ἡ συνάθροισις τῶν ζωοτροφιῶν καὶ τῶν ἀναγκαιούτων εἰς ἓνα στρατὸν εἶναι ζήτημα, τοῦ ὁποίου ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐκ μυρίων περιστάσεων, καὶ τὸ ὁποῖον δεῖται ἀληθοῦς μεγαλοφυΐας.

Ὅσω μᾶλλον στρατός τις προχωρεῖ, τόσω ἡ ἀπόστασις ἦτις τὸν χωρίζει ἐκ τοῦ μέρους τῆς ἀναχωρήσεως αὐξάνει· ἐπὶ τοῦ διαστήματος τούτου εὐρίσκονται αἱ ὁδοὶ τῶν σιτίων. Οἱ σιδηρόδρομοι οὐδέποτε πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται μόνοι ὡς ὁδοὶ τῶν σιτίων· οὗτοι ὑπόκεινται εἰς ἐντελῆ καταστροφὴν. Οἱ σιδηρόδρομοι εἰσὶν ὄργανα σπουδαῖα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνων γίνεται ὁ πόλεμος μετὰ τσοαύτης ταχύτητος καὶ δυνάμεως ὡς ὁ τελευταῖος. Οἱ σιδηρόδρομοι εἰσὶν ὀπισθεν ἐνὸς στρατοῦ ὡς ἀρτηρία διατηροῦσαι τὴν ζωὴν· ἡ ἀξία ὅμως τῆς συγκοινωνίας διὰ τῶν ὁδῶν δὲν ἠλαττώθη, καὶ δέον πάντοτε νὰ ὑφίσταται πρὸς εὐχερεστέραν τῆς ὑπηρεσίας ἐκτέλεσιν.

Ὁ ἐν ὁδοιπορίᾳ στρατὸς ὀφείλει πάντοτε νὰ ἐπιβάλλῃ φορολογίας καὶ προετοιμάζῃ τοιοῦτω τρόπῳ τὰ μέσα, συντελῶν εἰς τὰς ἀναποφεύκτους ἀνάγκας. Αἱ κινηταὶ ἀποθήκαι τῶν ζωοτροφιῶν φέρουσι τὰ εἰς τὸν στρατὸν ἀναγκαῖα. Ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῶν σιτίων, ἢ μᾶλλον τὸ ἐπιμελητήριον αὐτῆς, παρασκευάζει ὑπὲρ τῶν ἀποθηκῶν τούτων ἀποθήκας ὁδοιπορίας, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ ὦσι πολὺ ὀπισθεν, καὶ αἵτινες ὀθροῦνται μικρὸν κατὰ μικρὸν μέχρι τῶν καταλληλοτέρων μερῶν πρὸς ἐναπόθεσιν αὐτῶν. Αἱ ἀποθήκαι αὗται ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς γενικῆς ἐποπτείας τῶν σιτίων, ἣτις ταῖς παρέχει ἱκανὸν ἀριθμὸν ὑπηρετῶν τῶν ἀποθηκῶν καὶ ἐργατῶν, ἐπιβλέπουσα συγχρόνως τὴν διαχείρισίν των ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ ἐπιθεωρήσεων.

Πρὶν ἢ ἐπιχειρισθῇ ὁ σχηματισμὸς τῶν μεγάλων ἀποθη-

κῶν, ἀνάγκη γὰ ἐπιβεβαιωθῆ τὸ δυνατόν τῆς εἰς μεγάλας ποσότητος συλλογῆς τῶν ζωοτροφιῶν καὶ τὸ δυνατόν τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ δέον γὰ κατασκευασθῶσιν ἐγκαίρως στερεὰ μεταφορᾶς κιβώτια. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα δεῖται εἰδικῆς μελέτης.

Τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ἐθνῶν ἔχουσι νόμον ἀπογραφῆς τῶν ἵππων· ἡ Βαυαρία εἶναι ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἔχουσι τὴν διάταξιν ταύτην. Ἐν τοῖς πρώτοις, τὸ κράτος καταλαμβάνει τοὺς ἵππους καὶ προμηθεύει ἀμάξας καὶ ὄδηγούς, προσλαμβάνομένους γενικῶς ἀπὸ τὴν Λάνδερ· συνήθως θέτουσι διακοσίας ἀμάξας ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἀρχαίου κατωτέρου ἀξιωματικοῦ, ἔχοντος ὡς ἀκολούθους ὑπαξιωματικούς τινας (οἵτινες συνεχῶς ἐν Πρωσσίᾳ εἰσὶ νέοι γαιοκτῆμονες), στρατιώτας τῶν ζευγιτῶν, ὀπληθαρρωτὰς καὶ σελλοποιούς. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἀρίστη, διότι δι' αὐτῆς ἔχομεν πομπὰς (colonnes) ἐτοίμας γὰ βαδίσωσι ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Τὸ ἐν τμήμα τῶν πυροπλοσκειῶν (parcs) τούτων βαδίζει μετὰ τῶν πομπῶν, τὸ ἕτερον (τὸ ἰσχυρότερον γενικῶς) μένει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς γενικῆς διοικήσεως τῶν σιτίων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθηκῶν τούτων, εἰς ἄνδρας καὶ εἰς ὕλικόν, εἶναι μέγιστος, διότι πάντοτε εὐρίσκεται ἐν πορείᾳ, καὶ εἰς ἐποχὰς ἀθλιωτάτου καιροῦ· πολὺ σπανίως σταθμεύουσι, καὶ ἔχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ζωοτροφίας μετρίαν καὶ ἐν βίᾳ προμηθευθείσας. Οὐδὲν ὅμως εὐχερῆς εἶναι ἡ ὑπηρεσία, ὅταν καθ' ἑκάστην ὁδοιποροῦσι, συνεχῶς μέχρι τοῦ μεσανυκτίου, ἐκτεθειμένοι εἰς ὅλας τὰς κακοκαιρίας, ἐργαζόμενοι ἐπιπόνως πρὸς περίθαλψιν τῶν κεκημηκότων ἵππων, καὶ μένοντες ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας χωρὶς ν' ἀναπαυθῶσιν ὑπὸ στέγῃν καὶ χωρὶς γὰ δειπνήσωσι καλῶς.

Αἱ διοικήσεις τῶν σιτίων κατὰ πολὺ δύνανται ν' ἀνακουφί-

σωσι τὰς ἐπιπόνους ταύτας ἀνάγκας· ἐν τῷ τελευταίῳ ἰδίως πολέμῳ, ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου ἕως ἀρχῆς Ἰανουαρίου, οὐδὲν μέτρον ἐλήφθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ.

Ὅταν αἱ ἀποθήκαι ᾧσιν ἀνεπαρκεῖς, ὁ πολιτικὸς ἐπίτροπος καὶ ἡ γενικὴ τῶν σιτίων ἐποπτεία αἰτοῦσι τὴν ἀποστολὴν νέων ἐπικουριῶν, ἢ σχηματίζουσιν ἀποθήκας δι' ἀμαξῶν καταληφθεισῶν ἐν τῷ ἐχθρικῷ ἐδάφει· κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ὁ πολιτικὸς ἐπίτροπος δίδει τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς.

Συνενοεῖται μεθ' ὅλων τῶν νεωστὶ διορισθέντων πολιτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ τόπου, οἵτινες ὀφείλουσι γὰ προμηθεύωσι τὰς λαφυραγωγηθείσας ἀμάξας. Οὗτοι ἰδίως ἐνεργοῦσιν εἰς τρόπον, ὥστε αἱ φορολογίαι γίνωνται ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, λαμβάνοντες ἐπικουρίαν, ἐὰν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ ἀπὸ τὰ στρατεύματα τῶν σιτίων· αἱ ἀμάξαι συναθροίζονται εἰς μέρος προσδιωρισμένον ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῶν σιτίων. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς συντηρήσεως τῆς πυροπλοσκευῆς (parcs), διατάσσει γὰ δοθῶσιν ἀποδείξεις δι' ὅ,τι ἐπρομηθεύθη καὶ τὸ ἀποστέλλει ἀμέσως μετ' ἀρκετῆς ἐνόπλου συνοδίας εἰς τὸν τόπον τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πυροπλοσκευῆς (pares).

Ἐνεργῶν ἀλλῶως, θὰ ριψοκινδυνεύσῃ γὰ μὴ ἔχη εἰμὴ τὸ ἥμισυ τῶν ζητηθεισῶν ἀμαξῶν, καὶ προτέτι οἱ ἀμαξηλάται θ' ἀνταλλάξωσι καθ' ὁδὸν πᾶν ὅ,τι καλὸν δι' ὅ,τις δῆποτε ἀθλιεστέρου δυνηθῶσι γὰ εὐρωσι.

Αἱ ἐπιτόπια ἀρχαὶ μυρίας προφάσεις ἐφευρίσκουσιν ἵν' ἀποφύγωσι πᾶσαν εὐθύνην· καὶ εἰς τί τότε ἤθελον χρησιμεύσει ὅλαι αἱ ποιναὶ καὶ ὅλα τὰ ἐπιβληθησόμενα πρόστιμα; Ἄνευ τῶν ἀμαξῶν, ἡ μεταφορὰ δὲν κατορθοῦται διὰ μόνων τῶν χρημάτων καὶ τῶν ἐγγράφων.

Αἱ φορολογίαι ἔσχον πολλάς τὰς ἐλλείψεις κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἀλλὰ τὸ σφάλμα κείται μᾶλλον εἰς τὰ ἄτομα ἢ εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸ σύστημα.

Ὅταν ἐπιβάλλωνται φόροι ἐν ἐχθρικῷ ἐδάφει, πολλαὶ χιλιάδες ἀμαξῶν ἀπασχολοῦσιν ἱκανὴν ἔνοπλον φυλακὴν, νὰ τρέφῃ τοὺς ὀδηγούς των, νὰ τοῖς διανέμῃ ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐνδύματα βαρέα καὶ μικρὸν τινα μισθόν. Ἡ φυλακὴ καὶ ἡ ἐπιστασία τῶν ἀποθηκῶν τούτων ἐμπιστεύονται εἰς ἀξιωματικούς καὶ πολιτικούς ὑπαλλήλους.

Ἦρῃπει ὅσον τὸ δυνατόν νὰ διατηρῶνται τὰ ἴδια ἄτομα εἰς τὰς θέσεις των ἐπὶ πολὺν χρόνον, τοιοῦτοτρόπως μένουσι εὐχαρίστως εἰς τὰς θέσεις των, αἱ ἄμαξαι δὲ καὶ αἱ ἵπποσκευαὶ διατηροῦνται εἰς καλλιτέραν κατάστασιν.

Ὁ ἐπιμελητὴς καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι κατὰ βαθὸς τὴν δύναμιν τῆς πυροπολοσκευῆς των (parcs) καὶ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς δύνανται νὰ προσφέρωσι, ὅπως μὴ δίδωσιν εἰμὴ τελεσφόρους διαταγὰς διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ζωοτροφῶν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δίδωσι διαταγὰς καὶ νὰ λέγωσιν «εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαι, αἵτινες προμηθεύουσι ταῦτα ἢ ἐκεῖνα εἰς τὰ διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ». Μ' ὅλας τὰς διαταγὰς ταύτας, τὰ ἀποσπάσματα φθάνουσι, καὶ μόλις κατορθοῦσι νὰ διαθρέψωσι τοὺς ἵππους των, μένουσι δὲ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, ἕως ὅτου ἡ ἐγκαζοθήκη, ἣτις πληροῦται βραδέως, δυναθῆ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ περίστασις αὕτη ἐπαρουσιάσθη, καὶ ὁμοῦς ἡμεῖς οὐδόλωσ ἀκολουθοῦμεν τὸ παράδειγμα τοῦτο. Ἐὰν ἐγνώριζον νὰ ἐκτιμῶσιν ἐγκαίρως τὰς ὑπηρεσίας, ἃς τινες παρέχουσιν οἱ σιδηροδρομοὶ καὶ αἱ ἀποθῆκαι, ἤθελον ἐργάζεσθαι ὀλίγας ἡμέρας

περισσότερον κατὰ τὴν ἀρχαίαν μέθοδον, καὶ ἤθελον ἀποφύγει μὲγα μέρος τῶν ἀτοπημάτων τούτων. Οἱ ἐπιμεληταὶ δὲν πρέπει νὰ πράττωσι παρόμοια σφάλματα, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἀπὸ ἐλλείψιν περὶ τὰς πρακτικὰς γνώσεις.

Ἡ τοποθέτησις τῶν ἐγκαζοθηκῶν ὠρίζετο ὁτι μὲν ὑπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ, ὁτι δὲ ὑπὸ τῆς γενικῆς ἐποπτείας τῶν σιτίων. Ἡ τελευταία αὕτη ἐνασχολεῖται πάντοτε εἰς τὸ εἶδος τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν.

Εἰς μάτην ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τί, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1870—1871, ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῶν σιτίων καὶ ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῶν σιδηροδρόμων, διαμένουσα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, δὲν ἀνέπτυξαν μεταξὺ αὐτῶν πλείονας σχέσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπηρεσίαν. Κατὰ τὴν γνώμην του, ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐξουσιῶν καὶ ἡ σύμπραξις αὐτῶν ἤθελον εἶσθαι πολὺ ὠφέλιμος τῷ στρατῷ, διότι ἡ πρώτη ἐπασχολεῖται εἰς τὰς μεταφορὰς καὶ τὰς συλλογὰς, ἡ δὲ δευτέρα διαθέτει τὰ ἀναγκαῖα μέσα. Ἐὰν π. χ. μία γενικὴ τῶν σιτίων διοίκησις ἐνεργήσῃ, ὥστε ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ νὰ ληφθῶσι 40,000 ἑκατόλιτρα βρώμης, καὶ ἐὰν αὕτη ἐντελῶς ἀγνοῆ ἐπὶ πόσον χρόνον ἡ συλλογὴ αὕτη πρέπει νὰ μείνῃ καθ' ὁδόν, δύναται νὰ προξενήσῃ, διὰ τῶν ἐσφαλμένων ὑπολογισμῶν της, βλάβην εἰς ὅλον τὸ σύστημα τῶν ζωοτροφῶν.

Οὐδὲν ἕτερον εἶναι τοῦτο ἢ παράδειγμα, καὶ δυναταὶ τις ν' ἀπαντήσῃ πολλὰ ἕτερα, ἐὰν ἤθελε νὰ ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς τὰς διαφορὰς παρουσιασθείσας περιπτώσεις, ἢ ἐκεῖνας αἵτινες ἠδύναντο νὰ παρουσιασθῶσι. Ἡμεῖς ἐν τούτοις δὲν θέλομεν νὰ κρίνωμεν οὔτε νὰ καταδικάσωμεν κανένα, καὶ πεποιθᾶμεν ὅτι εἰς τὸ μέλλον αἱ δικαιοδοσίαι τῶν δύο τούτων ἐξουσιῶν θέλουσι κάλλιον ὀρισθῆ.

Τὸ ἐπιμελητήριον πρέπει νὰ λαμβάνῃ συνεχεῖς ἀναφορὰς

περί τῶν ἀποθηκῶν καὶ τῶν καταστημάτων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ζωοτροφῶν. Ὁφείλει νὰ ἔχη πάντοτε εἰς τὰς ἀποθήκας μεγάλας ποσότητας ζωοτροφῶν, ὥστε διακοπιζόμενων τῶν προμηθειῶν, ὡς ἐκ τῆς μεταφορᾶς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ὡς ἐκ τῶν μεγάλων καταναλώσεων κ.τ.λ. νὰ ἦ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴ ἢ ἑλλειψίς αὐτῶν. Ἐν συνόλῳ, τὸ ὡς εἴρηται ἐπιμελητέριον εἶναι ἐπιφορτισμένον τὴν συντήρησιν τῶν στρατευμάτων τῶν σιτίων καὶ τῶν ἀποσπασμάτων τῶν ἐιδικῶν στρατευμάτων, κατὰ τὸ ἀξίωμα ὅτι «ὁ ἄνθρωπος συντηρεῖται ὑπ' ἐκείνου ὅστις τὸν ἐξουσιάζει, τῶν ἄλλων μέσων μὴ προξενούντων ἢ βλάβην.» Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐφαρμόζεται ἰδίᾳ εἰς τὰ εἰδικὰ στρατεύματα τὰ ἀποτελούμενα ἐκ πολιτικῶν στοιχείων.

Τὸ ἐπιμελητέριον ἢ ἡ γενικὴ τῶν σταθμῶν διοίκησις δύνανται προσέτι νὰ προσδιορίζη, τῇ συγκαταθέσει τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, τὰς θέσεις τῆς τοποθετήσεως τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐνδυμασιῶν καὶ τοῦ ὅπλισμοῦ. Αἱ ἀποθήκαι δὲ αὗται δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὦσι τόσον πλησίον εἰς τὸν στρατόν, ὅσον αἱ πρῶται. Εἰ δυνατόν δὲ, τοποθετοῦνται εἰς τὰ ἀμέσως πλησίον μέρη γραμμῆς τινος σιδηροδρομικῆς, ἀγούσης πρὸς τὰ ὄπισθεν τοῦ στρατοῦ.

Αἱ ζωοτροφαὶ διαίρουσιν εἰς δύο κατηγορίας· ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰς ζωοτροφὰς τῆς συνήθους τροφῆς—αὕτη εἶναι ἡ καλουμένη ξηρὰ μερίς (ration sèche), ἡ δὲ δευτέρα, τὰς ζωοτροφὰς, αἵτινες δύνανται νὰ διανέμωσιν πρὸς ἀνακούφισιν.

Τὸ νωπὸν κρέας, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν, πρέπει νὰ ἦναι ὅσον τὸ δυνατόν ἐκ βοείου κρέατος· πολλάκις εἶναι σπάνιον καὶ μεγάλης τιμῆς, ἀλλ' αἱ ἑλλείψεις αὗται ἐξισοῦνται διὰ τῆς καλῆς τροφῆς, ἣτις δίδεται εἰς τὸν στρατόν.

Τὸ προβάτιον κρέας, πολλάκις πωληθὲν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, εἶναι τὸ μόνον ὅπερ ἀντικαθιστᾷ τὸ τοῦ βοός ἐπωφελέστερον, καὶ πρὸ πάντων κάλλιον τῶν παστῶν, διὰ τῶν ὁποίων οἱ στρατιῶται εὐκόλως ἀποχαυνοῦνται.

Τὸ ζήτημα τῆς τροφοδοσίας τοῦ στρατοῦ εἶναι λίαν σπουδαῖον, καὶ ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχη γενικὴ τις διεύθυνσις οὐδόλως ἀναμιγνυομένη εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, διότι ἄλλως δύναται εὐκόλως νὰ ἐπέλθῃ περιπλοκὴ καὶ σύγχυσις, ἣτις σπουδαίως ἤθελεν ἐπηρεάσει τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ τὰς περιστάσεις ἡ στρατιωτικὴ ἐξουσία θὰ ἀρκεσθῇ ἐκ τῶν ἀγορῶν ἢ θ' ἀγοράσῃ ἢ ἰδίᾳ. Πάντοτε τὸ πρῶτον σύστημα εἶναι τὸ καταλληλότερον· πλὴν ἀπαιτεῖ μεγάλην προσοχὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐπιμελητηρίου τῆς στρατιωτικῆς ἐξουσίας, διότι συνεχῶς καταλαμβάνει τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καὶ τὰς ὁδοὺς· διὰ τοῦτο δέον νὰ καταβάλληται μεγάλη προσοχὴ ἐκ μέρους τῶν προμηθευτῶν. (ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΦῶΣ ΑΝΙΣΤΗΣΙ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ.

Αἱ τοῦ φωτός ἀκτίνες, ὑπὸ τῆς Γῆς εἰς τὸ διάστημα ἀνακλωόμεναι, δεικνύουσιν, ἐκ τινος ὠρισμένης ἀποστάσεως, τὴν σφαῖραν ἡμῶν ὑπὸ σχῆμα καὶ μέγεθος ἀναλόγως παραπλήσιον τοῦ τῆς Σελήνης. Ἀπωτέρω ἢ αὕτη σφαῖρα φαίνεται ὡς τις μικρὸς λάμπων πλανήτης ὅμοιος τῇ Ἀφροδίτῃ ἢ τῷ Διί.

Τὸ φῶς διατρέχει τὸ διάστημα μὲ ταχύτητα 77,000 λευγῶν ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον. Δαπανᾷ οὖν λεπτὰ ἵνα διατρέξῃ τὴν χωρίζουσαν ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Ἥλιον ἀπόστασιν, ἡμίσειαν

ώραν, ἵνα διέλθῃ τὴν ἀπὸ τῆς τροχιάς τῆς Γῆς εἰς τὴν τοῦ Διὸς καὶ τέσσαρας ὥρας ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν Ποσειδῶνα.

Ὁ μᾶλλον πρὸς ἡμᾶς πλησίον κείμενος ἀπλανὴς ἀστήρ εἶναι τοσοῦτον μακρὰν, ὥστε ἀπαιτοῦνται οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν τριῶν ἔτων καὶ ὀκτὼ μηνῶν, ἵνα τὸ φῶς αὐτοῦ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν. Αἱ φωτεινὰ αὐτοῦ ἀκτῖνες, ὡς ἡμεῖς βλέπομεν σήμερον, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς περιφερείας αὐτοῦ πρὸ τριῶν ἔτων καὶ ὀκτὼ μηνῶν. Ἐὰν τὰ τηλεσκόπια διηυκόλυνον ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν τὰ συμβαίνοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, τὰ συμβάντα ταῦτα ἠθέλαμεν ἰδεῖ τρία ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας βραδύτερον τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔλαβον χώραν, καθὼς ἐπίσης, ἐὰν ὑπῆρχον ὄντα δυνάμενα νὰ διακρίνωσιν, ἐκ τῆς ἀποστάσεως ταύτης, τὰ γινόμενα ἐπὶ τῆς Γῆς, ἠθελον βλέπει ταῦτα τρία ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας μετὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πράγματι συνέβησαν.

Ἀπὸ τὸν πολικὸν ἀστέρα ἡ βραδύτης ἔσεται πεντηκονταετής, ἀπὸ δὲ τὸν Κατέλλαν ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἔτων.

Ἄς συγχωρηθῇ ἡμῖν μία ὑπόθεσις, ἐν ὄνειρον, μία φαντασμαγορία, ἂν θέλετε.

Ὁ Λύμεν, ἀστρονόμος τῆς Γῆς, ἀποθανὼν πρὸ τινων ἔτων, μετηνέχθη, ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπὶ τοῦ τελευταίου τῶν ἀνωτέρω μνησθέντων ἀστέρων. Ἐκεῖθεν ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὴν Γῆν, καὶ εἶδε τὰ συμβάντα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐβλέπε τὴν παλαιὰν πόλιν τῶν Παρισίων, κατὰ μέγα μέρος ἀνακαινισθεῖσαν σήμερον, εἰς τινὰ δὲ ὁδὸν αὐτῆς, ἥδη μὴ ὑπαρχουσαν, εἶδε πληθὺν παιδῶν τρεχόντων, μεταξὺ τῶν ὁποίων, μετὰ θαυμασμοῦ εἰς πάντα συγγνωστοῦ, διέκρινεν ἑαυτόν.

Μετὰ ταῦτα εἶδε κατὰ σειρὰν ἅπαντα τὸν ἐν τῇ Γῇ βίον αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας μέχρι γήρατος, ὡς

καὶ ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς συμβάντα ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ λήξαντος αἰῶνος.

Ἐν ἐτέρῳ ἀστερείῳ ταξιδίῳ αὐτοῦ ὁ Λύμεν μετηνέχθη ἐπὶ ἀστέρου, εἰς πολὺ μεγαλητέραν ἀπόστασιν κειμένου τοῦ προειρημένου, ἐξ αὐτοῦ δὲ, εὐρισκόμενος εἰς ἀποστάσεις ἐκ τῶν ὁποίων τὸ φῶς, ἵνα φθάσῃ μέχρις ἡμῶν, πρέπει νὰ τρέξῃ αἰῶνας ὀλοκλήρους, εἶδεν ἐπὶ τῆς Γῆς ἐπιτελούμενα τὰ κυριώτερα τῶν ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερομένων συμβάντων.

Αἱ φωτεινὰ ἀκτῖνες, αἱ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀναχωροῦσαι ἀπὸ τῆς Γῆς, μακρύνονται εἰς τὸ διάστημα μετὰ ταχύτητος ἀμεταβλήτου, ἐλεύθεραι, ἀδιάφθαρτοι. Δύνανται ὅθεν οὕτω νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἄπειρον τὴν φωτογραφίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Γῆς, τῶν ἠπείρων, τῶν θαλασσῶν, τῶν πόλεων, τῶν ἀνθρώπων αὐτῆς καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς διαφόρων συμβάντων.

Ἡ πορεία αὕτη τῶν ἀπείρων τῆς Γῆς φωτογραφιῶν ὄλων τῶν αἰῶνων καθίστησι τὰ γεγονότα ἀθάνατα. Πᾶσα τετελεσμένη πράξις μένει ἀνεξάλειπτος εἰς τὸν αἰῶνα καὶ οὐδεμία δύναμις δύναται νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ. Ἐγκλημα διαπράττεται ἐν ἐρήμῳ τινὶ πεδιάδι· ὁ ἐνοχος ἀπομακρύνεται, μένει ἄγνωστος, ὑποθέτει δὲ ὅτι ἡ πράξις του παρήλθε διὰ παντός. Νίψας τὰς χεῖρας πιστεύει ὅτι τὸ ἐγκλημά του ἐξηλείφθη. Ἀπάτη! οὐδὲν τῶν ὅσων διέπραξε κατεστράφη, διότι, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἐγκλημα διεπράττετο, τὸ φῶς ἤρπασε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ μετέφερεν ἀστραπηδὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τὸ γεγονός συσσωματωθὲν εἰς φωτεινὴν ἀκτῖνα θέλει μεταδιδεσθαι αἰωνίως εἰς τὸ ἄπειρον. Οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς πράξιν τινὰ ἀγαθὴν, γινομένην ἐν παραβύστῳ· ὁ εὐεργέτης κρύπτει αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ φῶς τὴν ἀρπάζει, δὲν ἀφίνει αὐτὴν νὰ χαθῇ, ἀλλὰ τὴν τηρεῖ διὰ παντός ἀνεξάλειπτον.

Τὰ συμβάντα ὄθεν τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς λαβόντα χώραν, ἀπὸ κτίσεως αὐτῆς, εἰσὶν δρατὰ εἰς τὸ διάστημα εἰς ἀποστάσεις τοσοῦτω μᾶλλον μεμακρυσμένας, καθόσον ταῦτα εἰσὶν ἐποχῶν ἀρχαιοτέρων. Ἄπανα ἢ τῆς Γῆς ἱστορία καὶ ὁ βίος ἐκάστου τῶν κατοίκων αὐτῆς δύνανται νὰ ᾧσιν δρατὰ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δυνάμενον νὰ περιλάβῃ ἅπαν τὸ διάστημα (*).

Ν. ΓΚΙΛΛΗΣ,
λοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΓΡΑΙΚΟΡΩΜΑΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Εἶχον οἱ Γραικορωμαῖοι ναυτικόν; Εἶχον ἐξ ἅπαντος, καὶ πολὺ, καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀκμάσαν, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος κατεναυμάχησε τὸν Δικίνιον, καὶ ὁ Ἡράκλειος καὶ Πωγωνάτος τοὺς Σαρακηνούς, καὶ ὁ Ἀναστάσιος τὸν ἀποστάτην Βιτολιανὸν, ἐν τοῖς λεγομένοις Βυθαρίοις τοῦ Βοσπόρου, ὁ δὲ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ἔλεγεν ὅτι αοὺκ ἔστιν ἀσφαλῶς κατέχειν τὴν Πόλιν τοὺς Ῥωμαίους, μὴ τὸ πᾶν θαλασσοκρατοῦντας.» Νικήτας δὲ ὁ Ὠρούφας ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοσ κατεπόντισεν ἐν τῇ Προποντιδί τὸν Ἀραβικὸν στόλον, καὶ μετὰ ἐν ἔτος τὸ 883. μ. Χ. ὑπερνεωλύσας διὰ νυκτὸς τὰς τριήρεις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπέπεσε κατὰ τῶν Ἀράβων αἴφνης, καὶ τοὺς ἐξηφάνισεν. Ὁ δὲ Νικηφόρος Φωκᾶς, στρατηγὸς ἔτι τότε Ῥωμανοῦ τοῦ Β', συνεκρότησεν ἐντὸς ἐπτὰ μηνῶν στόλον ἐκ χιλίων δρομόνων, διακοσίων παμφυλίδων, καὶ χιλίων τριακοσίων ἐπτὰ φορτηγῶν παρέλαβεν ἐπ' αὐτῶν ἑκατὸν χιλιάδας ἀνδρῶν, πλὴν τῶν ναυτῶν, καὶ στρατεύσας κατὰ τῆς Κρήτης, κατεχομένης πρὸ ἑκατὸν τριάκοντα ἐτῶν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν,

(*). Τὸ τεμάχιον τοῦτο ἐξήχθη περιληπτικῶς ἐκ τοῦ νέου συγγράμματος τοῦ κ. Φλαμαρίνοσ «Recits de l'infini. Lumen».

ἀπεδίωξεν αὐτούς, καὶ ἀνεκτήσατο τὴν δούλην νῆσον. Ἄλλ' ἐπ' Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου τὸ ναυτικὸν κατελύθη, λόγῳ δῆθεν οἰκονομίας, καὶ τὴν κατάλυσιν ταύτην ὁ Γρηγοράς δὲν διστάζει νὰ ὀνομάσῃ αἰτιωτάτην τῶν ἐπισυμβάντων κατόπιν κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας δεινῶν.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ πλωίμου ἐκαλοῦντο «Δρουγγάριοι», τοῖς ἄνω χρόνοις, λέγει ὁ Λέων ἐν τοῖς αὐτοῦ ναυμαχικοῖς. Παντὸς δὲ τοῦ στόλου ἡγεῖτο ὁ Ἀμυράλιος (Μιραλάι), ὑπαγόμενος, αὐτὸς τε καὶ οἱ Δρουγγάριοι τοῦ πλωίμου, εἰς τὸν μέγαν δοῦκα, ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων τοῦ κράτους.

Τὰ πλοῖα αὐτῶν εἶχον καὶ σχήματα καὶ ὀνόματα διάφορα, εἶον, γαλέραι, κουμπαρέαι, σακτοῦραι, πάμφυλοι, κάραβοι κτλ. δρόμονες, ἔχοντες ἀνὰ ἀνδρῶν κηπηλατῶν σλ', καὶ ἀνὰ πολεμιστῶν σ'. Τὰ δὲ λεγόμενα χαλάνδια ἦσαν κυρίως νῆες ἵππαγωγοί, καὶ εἶχον ἐπομένως σηκωτὴν γέφυραν καὶ εἶδος θύρας, διὰ τοὺς ἐπιβιβαζομένους καὶ ἀποβιβαζομένους ἵππους. Ἄλλὰ παρημέλησαν τὴν θάλασσαν, τὴν ὁποῖαν βαθμηδὸν κατέκτησαν οἱ Γενοῦῖται καὶ Οὐνετοί, καὶ ἠρέστησαν νὰ κλείωσι μόνον τὸν κόλπον των, καὶ νὰ ὀχυρῶνται δι' ἀλύσεων, ἄχρις ὅτου καὶ ταύτας διέκοψαν οἱ Οὐνετοί. Ὁ δὲ Μεχμεδ, πλεύσας διὰ τῆς ἠπείρου, ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἰσχυρότερα προπύργια εἶναι τὰ στήθη τῶν ἀνδρείων.

Τὸ κυριώτερον ὅμως ὄπλον τοῦ πλωίμου των, δι' οὗ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἔκαον τοὺς εἰσόδους τῶν βαρβάρων ὀλοκλήρους, ἦτο τὸ καλούμενον «ὕγρον ἢ θαλάσσιον ἢ ρωμαϊκὸν ἢ ἑλληνικὸν πῦρ», τὸ ὁποῖον ἐφευρέθη ἐπὶ Πωγωνάτου ὑπὸ τοῦ Σύρου Καλλινίκου τοῦ ἐξ Ἡλιουπόλεως, ὑποκειμένης τότε εἰς τοὺς Σαρακηνούς, οἵτινες ὅμως δὲν τὸ ἐγνώριζον, καὶ διὰ πολὺν καιρὸν ἦσαν θύματα αὐτοῦ. Ὅθεν ἀπατάται ὁ Vossius λέγων,

ὅτι ὁ Καλλίνικος τὸ εἶχε μάθει παρ' αὐτῶν. Φυγῶν δὲ οὗτος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγνωστοποίησε τῷ αυτοκράτορι τὴν κατασκευὴν του, περὶ τῆς ὁποίας τίποτε δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν, καὶ ἡ περιγραφή τῆς Ἄννης τίποτε δὲν σαφηνίζει· διότι οἱ αυτοκράτορες εἶχον αὐτὴν ἀπόρρητον καὶ ἐμπειπιστευμένην εἰς μηχανικόν, ὅστις διέμενε πάντοτε παρ' αὐτοῖς. Εἰς δὲ τοὺς συμμάχους βασιλεῖς ἔστελλον κατεσκευασμένον, προφασιζόμενοι ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, μαθὼν δι' ἀγγλικῆς ἀποκαλύψεως τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς του, ἀφῆκεν ἀρὰν καθ' οὗ τινος ἤθελε κοινοποιήσει αὐτὴν, ἣν τολμήσας τίς ποτε νὰ παραβῆ ἐγένετο ἐμβρόντητος κτλ. Γνωρίζομεν δὲ μόνον ὅτι τὸ πῦρ τοῦτο ἔκαιε καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ φλόξ αὐτοῦ, ἀπεναντίας τῆς τοῦ κοινοῦ πυρὸς, ἔβρεπε πρὸς τὰ κάτω καὶ διευθύνετο ὅπου ἤθελεν ὁ ἀκοντίζων. Κατέτρωγε δὲ οὐχὶ μόνον τοὺς λίθους, ἀλλὰ καὶ τὸν σίδηρον, καὶ δὲν ἐσθύνετο εἰμῆ δι' ὄξους, οὔρου καὶ ἄμμου. Τὸ μετεχειρίζοντο δὲ ἡ φυσῶντες αὐτὸ διὰ σιφῶνων ἢ ἀκοντίζοντες αὐτὸ διὰ βελῶν περιτυλιγμένων διὰ στυπείου ἀλειμμένου δι' αὐτοῦ, ἡ ἐντὸς φιαλῶν, τὰς ὁποίας ἐσφενδόνιζον ὡς γρενάτας. Ἄλλ' ἀκοντιζόμενον διὰ τῶν βαλιστρῶν ἦτο τρομερώτατον, διότι ἐβρίπτετο συγχρόνως εἰς πολλὴν ποσότητα καὶ εἰς μακρὰς ἀποστάσεις. Εἰς κόριν δὲ διαβρίπτόμενον εἶχε τὰς αὐτὰς σχεδὸν ιδιότητας τῆς σημερινῆς πυρίτιδος, ἐκτὸς μόνον ὅτι δὲν τὸ μετεχειρίζοντο πρὸς τίναγμα σφαιρῶν.

Τοιαύτην τινὰ σκευασίαν ἐκ θείου καὶ γάφθης ἐγνωρίζον ἤδη πρὸ πολλοῦ, καὶ τὴν μετεχειρίζοντο ἐν ταῖς πολιορκίαις πρὸς πυρπόλησιν τῶν μηχανῶν (1), καὶ δι' αὐτοῦ ὁ Γένσερ-

(1) Ἐκαλεῖτο αὕτη καὶ ἔλαιον Μηδικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐλέγετο καύσασα ἢ φαρμακίς Μηθεῖα τὴν ἀντίζηλόν της.

χος ἐπυρπόλησε τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Βασιλίσκου. Ἰούλιος δὲ ὁ Ἀφρικανὸς, ζῶν ἐπὶ Ἐλεγεβάλου καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Σεβήρου ἀναφέρει τεχνικόν τι πῦρ ἐκ θείου ἀπύρου, νίτρου, ἄλατος δρυκτοῦ καὶ κεραυνίτου λίθου. Τοιαύτην δὲ τινὰ σχεδὸν σκευασίαν εὐρίσκομεν καὶ ἐν τῷ περὶ θαυμασιῶν συγγράμματι, τῷ ἀποδιδομένῳ ψευδῶς εἰς τὸν Ἀλβέρτον τὸν Μέγαν.

Ὁ δὲ Ἰούλιος Σκαλίγερος, ἐν τῷ κατὰ τοῦ Καρδάνου πονήματι αὐτοῦ, ἐκτίθησι δύο τρόπους σκευασίας, ἀναφέρων, χωρὶς νὰ τοὺς ὀνομάζη, δύο συγγραφεῖς, τὸν μὲν Ἀραβα, τὸν δὲ Καταλάνον· κατὰ δὲ τοὺς χημικοὺς ἀμφότεροι οἱ τρόποι οὐται παράγουσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὕγρου πυρὸς. Ἡ δὲ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι καὶ τὸ πετρέλαιον μόνον ἔχει τοιαῦτα τρομερὰ ἀποτελέσματα.

Περὶ τὰ μέσα δὲ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀνευρέθη ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἐν λόγῳ ὕγρον πῦρ, ἀλλὰ, μείναν ἀνεκδοτὸν ὑπὸ φιλανθρωπίας, ἀπωλέσθη καὶ πάλιν.

Ἐν λιμένι νήσου Σύρου, τὴν 14 Φεβρουαρίου 1874.

Ὁ λογιστὴς Ἀμφροσέσης

N. ΛΙΟΥΤΗΣ.

ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ ΒΑΖΑΙΝ (*).

Γενικὴ περιλήψις.

Συνέχεια τῆς συνεδριάσεως τῆς 11ης Ὀκτωβρίου (1).

Ἡ ἐκστρατεία ἐξετέθη εἰς ἀποτυχίαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἔνεκεν

(*) Συνέχεια ἰδὲ τὸ προηγούμενον φυλλάδιον.

(1) Ὡς ἐν τῷ τέλει τῆς ἀναγνώσεως τοῦ τρίτου μέρους τοῦ κατηγορητηρίου ἐσημειώθη, τὸ τέταρτον μέρος, ἦτοι τὸ τῶν συνημμένων ἐγγράφων, κατέλαβεν ὀλοκλήρην τὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Ὀκτωβρίου καὶ μέρος τῆς 11ης.

τῆς ἐλλείψεως ἐτοιμασιῶν διαχειριστικῶν, τῆς διασπορᾶς τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῶν μεθωρίων, καὶ πρὸ πάντων ἔνεκεν διαταγῶν τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως. Πρωτοβουλία τολμηρὰ ἠδύνατο νὰ ἀλλάξῃ τοὺς ὅρους τοῦ πολέμου· παρελθούσης τῆς καταλλήλου ὥρας, ἔμενε τῷ ἐχθρῷ ὅπως ἀναλάβῃ τὴν ἐπιθεσιν· ὠφείλαμεν νὰ ἐπιτεθῶμεν, καὶ κατηντήσαμεν εἰς τὸ νὰ ἀμυνθῶμεν.

Μεθ' ὅλην τὴν τῶν σχεδίων ἀναστροφήν, τόσον ἀσύμφωνον πρὸς τοὺς τρόπους οὓς μετῆλθεν ἡ πολιτικὴ ἡμῶν, καί τοι τῶν πάντων διακινδυνεύοντων, οὐδὲν ὅμως εἶχεν ἀπολεσθῆ. Τὸ γόητρον τῶν ὅπλων ἡμῶν ἦτο ἀνέπαφον· ὁ στρατὸς, ἀληθῶς μὲν ὀλιγάριθμος, ἦτο ὅμως πλήρης ζέσεως καὶ εἶχε λαμπρὰ στελέχη. Ὁ χῶρος, ἐφ' οὗ ἐπρόκειτο νὰ πολεμήσῃ, ἐμελετήθη ἀπὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν. Οὕτω, ὅτε τὴν 5ην Αὐγούστου τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον σῶμα, ἀποσυρθέντα ὀπισθεν τῆς Σάρρ (la Sarre) ἐτέθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατάρχου Βαζαίν (Bazaine), ἠδύνατο νὰ ἀποκριθῶσι διὰ νίκης εἰς ἐπιθεσιν τινὰ. Σπανίως προσεφέρθη εἰς ἀρχιστράτηγον ὠραιότερα περίστασις.

Ἐάν, ἀντὶ νίκης, ὁ γαλλικὸς στρατὸς ὑπέστη, τὴν ἐπαύριον, 6ην Αὐγούστου, ἀληθῆ καταστροφήν, ἡ εὐθύνη ἐπιβαρύνει κατὰ τὸ μέγιστον τὸν στρατάρχη Βαζαίν, ὅστις, μείνας μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀφῆκεν ἄνευ δραστικῆς βοήθειας τὸν στρατηγὸν Φροσσάρ (Frossard). Τὸ τοιοῦτον ἐγνώσθη ἀργότερα. Ἡ ἀνάκρισις τὸ κατέστησε προφανέστατον· ἀλλὰ, τὴν ἐπαύριον τῆς 6ης Αὐγούστου, ὡς καὶ πρὸ αὐτῆς, ἡ κοινὴ γνώμη ἐξηκολούθει βλέπουσα τὸν στρατάρχη Βαζαίν ὡς τὸν μόνον ἱκανὸν στρατηγὸν νὰ διοικήσῃ τὸν στρατὸν· οὕτω ὑπὸ τὴν πίεσιν αὐτῆς ὁ στρατάρχης Βαζαίν περιεβλήθη τὴν 12ην τὰ ὑψηλὰ καὶ τρομερὰ ταῦτα καθήκοντα.

Κατὰ τὴν περίοδον, ἣτις ἐξετάθη ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῆς ἀρχιστρατηγίας μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ὁ στρατάρχης Βαζαίν ἐδιεπράξατο πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπέταττε τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ; Τὸ ἀνακριτικὸν συμβούλιον ἀπεκρίθη ἀρνητικῶς περὶ τούτου. Ὁ στρατάρχης εἶχε νὰ πληρῶσθαι καθήκοντα ἀπέναντι τῆς χώρας καὶ ἀπέναντι τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Δύο κυβερνήσεις διεδέχθησαν ἀλλήλας κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχηγίας αὐτοῦ. Ποία ὑπῆρξεν ἡ διαγωγὴ τοῦ στρατάρχου ἀπέναντι ἐκάστης αὐτῶν; Μετὰ τὴν καταστροφήν τοῦ Σεδάν (Sedan) καὶ ἀφοῦ ὁ

στρατάρχης Βαζαίν συνεταῦτισε τὴν τύχην τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ μετ' ἐκείνης τοῦ φρουρίου τοῦ Μῆτς, ἐπραξε πρὸς παράτασιν τῆς ἀντιστάσεως τοῦ φρουρίου τούτου πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπέταττο αἱ περιστάσεις; Ποία ὑπῆρξε τέλος ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ; Τοιαῦτα εἶναι αἱ ἐρωτήσεις, ἅς μέλλομεν νὰ ἐξετάσωμεν.

§ I. Περίοδος τῆς 13ης Αὐγούστου μέχρι 1ης Σεπτεμβρίου.

Κατατιθέμενος τὴν ἀρχηγίαν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς γνώμης, ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε τελευταίαν τινὰ διαταγὴν πρὸς τὸν στρατάρχη Βαζαίν, τὸ νὰ φέρῃ τὸν στρατὸν ὀπίσω εἰς Σιαλὼν (Châlons). Ἐνώπιον τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ, ἣτις τῷ ἐπέτρπε νὰ υπερφαλαγγήσῃ τὸν ἡμέτερον στρατὸν, ἦτο λίαν κατεπεῖγον νὰ φερθῆ οὗτος ὀπίσω ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ δυναθῶσι νὰ παρεμβάλωσιν εἰς τὰς τάξεις αὐτοῦ τὰς ὑπὸ τὰς σημαίας κληθείσας ἐφεδρείας, ἀλλὰ συνεπέει ἀπεριστασῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν σκοποῦμεν νὰ ἐπανέλθωμεν, καὶ ἰδίως τῆς μικρότητος τῶν πραγματικῶν ἀριθμητικῶν δυνάμεων τῶν σωμάτων, ἠναγκάσθησαν νὰ πέμψωσιν ἐπὶ τὰ μεθόρια ὅλα σχεδὸν τὰ συντάγματα καὶ ἀρχίσωσι τὸν πόλεμον σχεδὸν μὲ μόνον τὰ στελέχη. Οὐδὲν ἐπέσπευδε τόσον, ὅσον ἡ διὰ τῶν ἐφεδρειῶν συγκρότησις τῆς προπούσης ἐμπολέμου ἀριθμητικῆς δυνάμεως, διότι τῶν στελέχων τούτων ἄπαξ ἀποκεκλεισμένων ὑπὸ τὸ Μῆτς, καθίστατο ἀδύνατος ἡ συγκρότησις στερεῶν νέων στρατῶν. Τὰ πράγματα τὸ ἀπέδειξαν μᾶλλον ἢ πληρέστατα. Ἡ κατάστασις αὕτη προσέβαλλεν ὅλους ἰδιαιτέρως τὸ πνεῦμα τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις δὲν ἐπαύσατο, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς 13ης καὶ 14ης Αὐγούστου, ἐπιμένων παρὰ τῷ στρατάρχῃ, ὅπως οὗτος ταχύνη τὸ ὑποχωρητικὸν αὐτοῦ κίνημα, δὲν ἀφῆκε δὲ τὸν στρατὸν εἰμὴ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν φθάσας οὗτος ἐπὶ τῶν ὀροπέδιων, ἔμελλε νὰ κινήσῃ πρὸς τὸ Βερδύνον.

Ὁ στρατάρχης Βαζαίν, οὕτινος οἱ διαταγμοὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ τὰς στενοχωρίας, μίαν μόνην εἶχεν ἐπιθυμίαν, νὰ διαφύγῃ τὴν κηδεμονίαν τοῦ κυριάρχου, καὶ ἡ μόνη αὕτη προαπασχόλησις ἔμελλεν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας νὰ τὸν παρασύρῃ εἰς τὰς μᾶλλον μεμπτέας ἀποφάσεις.

Οὕτω, ἐνῷ ἡ πείρα αὐτοῦ ὄφειλε νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἴδῃ ὁποῖον ἰσχυρὸν συμφέρον ὑπῆρχε δι' αὐτὸν τὸ νὰ νὰ διαφύγῃ διὰ ταχείας ὑποχωρήσεως τὸ βεῦμα τῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ νὰ ταχύνῃ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, ὁ στρατάρχης Βαζαίν, ἀντὶ νὰ ἀναχωρήσῃ τὴν 13ην Αὐγούστου, δὲν ἤρξατο τῆς πορείας αὐτοῦ ἢ τὴν δείλην τῆς 14ης.

Τὸ πᾶν ἐπέταττεν αὐτῷ νὰ παρεμποδίσῃ τὴν πορείαν τοῦ ἐχθροῦ, ἀποκόπτων τὰς γεφύρας τῶν ποταμῶν Σείλη (la Seille) καὶ Μοζέλλα (la Moselle), καὶ ὅμως ἀφῆκεν αὐτὰς ἀνεπάφους.

Τέλος, ἀντὶ νὰ ὠφελιμοποιήσῃ τὰς τέσσαρας ὁδοὺς, αἵτινες συνδέουσι τὸ Μετς μετὰ τῶν ὄροπεδίων, ἐσώρευσεν ὅλον τὸν στρατὸν ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Βερδύνου (Verdun), ἔνθα προέκυψεν ἀμέσως σύγχυσις ἀνεκφραστός αἰτία νέων ἀργοποριῶν. Ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς συγχύσεως ταύτης ὁ στρατάρχης, μεθ' ὅλας τὰς παραστάσεις τοῦ ἀρχιεπιμηλητοῦ, ἔδωκε διαταγὴν νὰ διαλυθῇ ἡ ἐπιβοηθητικὴ ἀμαξοπομπή, ἣτις ἔφερε τὰς τροφὰς, καὶ ἐν τούτοις τὸ ἑσπέρας τῆς 16ης μέλλει νὰ ἀναζητήσῃ (εἰς ἑλλειψιν τροφῶν, ἣτις εὐτυχῶς δὲν ὑφίστατο, ἦν ὅμως τὸ μέτρον τοῦτο ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ) ἀφορμὴν, ὅπως μὴ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ.

Ἄμα τῇ πρωτῇ τῆς 16ης ὁ αὐτοκράτωρ, ὃν αἱ ἐπισπεύδουσαι ἀνάγκαι τῆς κυβερνήσεως προσεκάλουν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Γαλλίας, βλέπει τὸν στρατὸν συσσωρευμένον ἐπὶ τῶν ὄροπεδίων, καὶ, ἐν τῇ στιγμῇ τῆς κινήσεως αὐτοῦ ὀριστικῶς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βερδύνου, ἀναχωρεῖ πρὸ αὐτοῦ. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα, καὶ ἐνῷ βραδύτης τις ὥρῶν τινων ἡδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ πᾶν, ὁ στρατάρχης ἀναβάλλει τὴν ἀναχώρησιν. Ἡ ἀπόφασις νὰ μὴ ἐκτελέσῃ ἐφεξῆς τὰς διαταγὰς, αἱ εἶχε λάθει, ἅμα ὁ κυριάρχης ἀπεμακρύνετο, εἶχεν ὀρισθῆ ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ. Ἡ κατάθεσις τοῦ γενικοῦ ἐπιμηλητοῦ Βόλφφ, ὅστις ἐλθὼν ἔλαβε τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ τὴν 16ην, πρὸ τῆς πρωίας, δεικνύει ἡμῖν τὸν στρατάρχην συλλαβόντα διὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ σχέδιον ἐπιχειρήσεως ἐπὶ τὴν Πόντ-α-Μουσσῶν (Pont-à-Mousson). Ἀπὸ τῆς προτερας ὁ στρατάρχης ἀφῆκε νὰ διδῇ ἀξιωματικὸς τις ἀνώτερος τοῦ πνευματικοῦ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ νὰ μὴ περάσῃ τὸν Μεύσσην (la Meusse).

Ἡ δὲ ὁ ἐχθρὸς ἡδυνήθη νὰ ἐπωφεληθῇ ἐκ τῶν πρώτων τελεσθέντων σφαλμάτων, καὶ ἰδοὺ προσβαλλόμεθα. Ἡ μάχη τῆς Ῥεζομβίλλης (Re-

zomville) ἐπέρχεται. Μένομεν κύριοι τοῦ πεδίου. Αἱ ὁδοὶ τῆς Ἐταίν (Etain) καὶ τῆς Βριέυ (Briey) εἶναι ἐλεύθεροι. Τιθίμενος εἰς πορείαν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον, 17ης αὐγούστου, καὶ καλύπτων τὴν ὑποχώρησιν αὐτοῦ διὰ πέντε μεραρχιῶν τοῦ πεζικοῦ, αἵτινες δὲν εἶχον συμπληκτὴ τὴν προτεραιάν, ὁ στρατάρχης ἡδύνατο νὰ προλάβῃ τὸν ἐχθρὸν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βορρέα, καθόσον μόλις τὴν δείλην τῆς 18ης αἱ πρωσικαὶ μάζαι, ἀφικόμεναι ἐν ἐσπευσμένῃ πορείᾳ, ἡδυνήθησαν νὰ καταφθάσωσιν εἰς Ἅγιον Πριβᾶτον (Saint-Privat).

Εἶδαμεν πόσον ὀλίγον βάσιμοι ἦσαν οἱ λόγοι, οὓς ὁ στρατάρχης ἐπροφασίσθη πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ τοῦ ν' ἀναστείλῃ, τὴν 17ην, τὴν τοῦ στρατοῦ πορείαν. Ἡθελε, λέγει, νὰ συμπληρώσῃ τὰς τροφὰς καὶ πολεμφοδία αὐτοῦ· ἀλλ' οὔτε τὰ τρέφιμα οὔτε τὰ πολεμφοδία τῷ ἔλειπον, καὶ ἐὰν ἡ ἀνάγκη αὕτη ἦτο τυχὸν πραγματικὴ, δὲν ἀπῆτει οὐδὲν ἐπὶ τὰ ὀπίσω κίνημα.

Ἄσπαστος ἀποκαλύπτει τὸ ἐνδότερον τῆς διανοίας αὐτοῦ, ὅτε ἀγγέλλει τῷ αὐτοκράτορι, τὴν 16ην τὸ ἑσπέρας, ὅτι μέλλει νὰ ἐγκατασταθῇ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Βιγνέιλλη-Λεσσῶ (Vigneulles Lessy), τουτέστιν ἐπὶ τοῦ πρानοῦς τῶν ἐρυμάτων τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς.

Ἄφου ἄπαξ ἀπεφάσισε ν' ἀναστείλῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ, καθῆκον κατεπεῖγον τῷ ἐπέταττε νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν τε αὐτοκράτορα καὶ τὸν ὑπουργόν. Ὁ τηλεγράφος εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ· δὲν χρεῖται ὅμως αὐτῷ ὅπως γνωστοποιήσῃ τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἔσχεν, ὡς καὶ τὴν τοῦ στρατοῦ κατάστασιν.

Ἐμπιστευθεὶς τὴν ἐκθεσιν τὴν συνταγίσαν ἅμα μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος εἰς ταχυδρόμον, ὃν διευθύνει διὰ τοῦ Βερδύνου, καὶ ὅστις δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἢ τὴν ἐπαύριον, ἀργοπορεῖ ἐπὶ μίαν ἡμέραν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ, εἰδοποιηθεὶς, δυνήσεται νὰ λάθῃ ἀποφασίς τινα καὶ τῷ ἐπαναλάβῃ τὴν διαταγὴν ν' ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὴν πορείαν αὐτοῦ.

Τὴν ἐπαύριον, 17ην, μὴ λαμβάνων εἰδήσεις, ὁ αὐτοκράτωρ ἐξαίτεται τοιαύτας· εἰπατέ μοι τὴν ἀλήθειαν, ἵνα κανόνισω τὴν διαγωγὴν μου. Ἀντὶ νὰ τῷ ἀποκριθῇ διὰ τοῦ τηλεγράφου, διὰ νέου ταχυδρόμου, τοῦ ταγματάρχου Μαγνιάν (Magnian), πέμπει αὐτῷ ὁ στρατάρχης δευτέραν ἐκθεσιν, ἀργοπορῶν οὕτω καὶ ἤδη, ἐπὶ μίαν ἔτι ἡμέραν,

τὴν στιγμήν, καθ' ἣν αἱ διαταγαὶ τοῦ κυριάρχου δύνανται: νὰ τῷ φθάσωσιν.

Ὁ ταγματάρχης Μαγιανὶν ἔφερε τοῦλάχιστον τὴν ἀλήθειαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα; Μακρὰν τούτου, ζωγραφίζει τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μάτς, τὴν κατάστασιν τῶν πόρων αὐτοῦ ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν, ὥστε ὁ στρατάρχης Μὰκ-Μαὼν (Mac-Mahon), ὡς τὸ μανθάνει ἡμῖν ἡ κατάθεσις τοῦ κ. Ρουέ (Rouher) ἐνώπιον τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς 4ης Σεπτεμβρίου, δὲν φρονεῖ ὅτι ἔξει τὸν καιρὸν νὰ φθάσῃ ἀρκούντως ταχέως, ὅπως ἐλευθερώσῃ τὸν στρατάρχην Βαζαῖν. Ἀπὸ τίνος ὁ ταγματάρχης Μαγιανὶν ἐκράτει τὰς πληροφορίες αὐτοῦ, εἰμὴ ἐξ ἐκείνου, ὅστις τὸν ἔπεμπεν; Ἀλλὰ τὴν 17ην τὰ ἑσπέρας, τὴν στιγμήν καθ' ἣν ὁ ἀνώτερος οὗτος ἀξιωματικὸς ἀνεχώρει, ὁ στρατάρχης ὤφειλε νὰ ᾗ ἡσυχος, εἴ ποτε ἀνησύχησε σπουδαίως περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πόρων αὐτοῦ, καὶ νὰ γινώσκῃ ὅτι κατεῖχεν ἄφθονα τὰ μέσα ν' ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὴν πορείαν αὐτοῦ.

Τὴν 16ην τὸ ἑσπέρας εἶδομεν τὸν στρατάρχην ἀποφασισμένον νὰ ἀποσυρθῇ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Βιγνέιλλη-Λεσαῦ, εἴτα διστάζοντα ἐνώπιον τοῦ καθαρῶς ὑποχωρητικοῦ τούτου κινήματος, καὶ ἐγκαθιστῶντα τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἄνω τῶν χειλέων τῆς κοιλάδος τῶν Μονβώ (Monvaux). Ἀπὸ τῆς 17ης, κατὰθεσίς τις τὸ δεικνύει ἡμῖν, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἰδέαν νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὴν γραμμὴν Βιγνέιλλη-Λεσαῦ, παραγγέλλει τὴν μελέτην τοῦ κινήματος τούτου τὴν 18ην κατὰ τὴν πρώϊαν, καὶ δίδει κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν τὴν διαταγὴν τῷ στρατάρχῃ Κανροβέρ (Canrobert), ᾧ τινι ἀγγέλλει τὴν τοῦ ἐχθροῦ προσέγγισιν, νὰ τελέσῃ ὁ ὑπ' αὐτὸν στρατὸς, ἐὰν πιεσθῇ λίαν ζωηρῶς, ἐπὶ τὰ δεξιὰ περιστροφῆν, ὅπως μεταβῇ καὶ καθέξῃ θέσεις ὅπισθεν.

Ὁ στρατάρχης ἐξήτησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐσκόπει νὰ δώσῃ τὴν 18ην μάχην ἀμυντικὴν, ὅπως δυνηθῇ, κατόπιν ἐπιτυχίας, ν' ἀναλάβῃ τὴν πρὸς τὰ ἐνδότερα πορείαν αὐτοῦ.

Ἡ διαταγὴ, περὶ ἧς ἦδη εἴρηται, ἀποδεικνύει πόσον ὁ στρατάρχης ἤτο μακρὰν τῆς ἰδέας ταύτης. Ἐὰν ᾗθελε ν' ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὴν πρὸς Βορρᾶν πορείαν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ν' ἀποσυρθῇ ἀπέναντι τῆς πρώτης προσβολῆς ἐπὶ τοῦ ἀντερεισμάτος τοῦ Ἁγίου Κουεντίνου (Saint-Quentin), ᾗθελε θέσει εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ στρατοῦ τὰ καλλήτερα στρατεύματα αὐτοῦ καὶ κρατήσῃ παρὰ τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν φρουράν, τὸ ὄρατον αὐ-

τῆς ἱππικῆν καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πυροβολικοῦ ἐφεδρείαν, μείνανσαν ἄλλοι κατὰ τὴν μάχην ταύτην, ἧς ἀπεφάσισε τὴν τύχην τοῦ πολέμου. Αἱ διαταγαὶ, ἄς ἔδωκε τὴν ἑσπέραν τῆς 18ης, καὶ τῶν ὁποίων αἱ λεπτομέρειαι εἶχον φθάσει ἀπὸ τῆς πρωΐας, ἀποδεικνύουσι καθαρῶς πόσον ὀλίγον προαπησχολεῖτο ν' ἀναλάβῃ τὴν πορείαν αὐτοῦ. Ἐὰν ᾗθελεν ἐκ νέου νὰ διέλθῃ, ᾗθελεν ἀναγκαίως ζητήσῃ νὰ διατηρήσῃ τὰς θέσεις αὐτοῦ, δι' ὧν τὸ ἀντρείσμα τοῦ Ἁγίου Κουεντίνου προσκολλᾶται εἰς τὰ ὀροπέδια. Ἀντὶ τούτου, ὁ στρατάρχης δὲν παραγγέλλει οὐδεμίαν διαταξὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κρατηθῇ ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς Σωλνὺ (Saulny), καὶ ἐντεῦθεν ἀφίνει, οὕτως εἰπεῖν, νὰ συρθῇ ὅπισθεν αὐτοῦ ὁ μοχλός.

Ἐν τούτοις ὁ στρατάρχης γράφει πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τὴν 19ην αὐγούστου:

«ἘΥπολογίζω πάντοτε νὰ λάβω τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βορρᾶν».

Ἐνώπιον τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης ὁ αὐτοκράτωρ ὀφείλει νὰ φρονῇ, ὅτι ὁ στρατάρχης Βαζαῖν εἶναι εἰσέτι ἐλεύθερος εἰς τὰς κινήσεις αὐτοῦ, καὶ ὁ στρατάρχης Μὰκ-Μαὼν, ὅστις νομίζει αὐτὸν ἦδη ἐν πορείᾳ, ἀναχωρεῖ τὴν 22αν αὐγούστου, ὅπως τῷ δώσῃ τὴν χεῖρα.

Τὴν 20ην αὐγούστου, ὅποτε ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀγγέλλει πρὸς τὸν στρατάρχην Μὰκ-Μαὼν, ὅτι μέλλει νὰ τὸν προειδοποιήσῃ περὶ τῆς πορείας αὐτοῦ, εἰ πάντοτε φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ τὴν ἀναλάβῃ χωρὶς νὰ μψοκινδυνεύσῃ τὸν στρατὸν, ἀποκρύπτει τὴν τόσον αὐσιώδη ἐπιφύλαξιν ταύτην τῷ τε αὐτοκράτορι καὶ τῷ ὑπουργῷ, καὶ κρατεῖ ἀμφοτέρους ἐν τῇ ἰδέᾳ ὅτι δὲν διστάζει νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διαταγὰς, ἄς ἔλαθε.

Τέλος, τὴν 26ην αὐγούστου, ὅτε εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ στρατάρχης Μὰκ-Μαὼν ἤρξατο τῆς πορείας αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἐπέτυχεν ἀπὸ τῶν ποτανητητῶν αὐτοῦ, γνωστὸν δὲ διὰ τίνος τεχνάσματος, γνώμων σύμφωνον πρὸς τὰ ἀπόκρυφα σχέδιά του, ἀποκαλύπτει τοῖς σκοποῦς αὐτοῦ, ἀγγέλλων πρὸς τὸν ὑπουργὸν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκβιάσῃ τὰς ἐχθρικὰς γραμμὰς, ἐπικαλούμενος οὕτως ἀφορμὴν ψευδῆ, ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν ἀπραξίαν αὐτοῦ καὶ ἐν τούτοις τὴν ἐπαύριον, 27ην αὐγούστου, ἀνεχώρει ἀπὸ Θιουβίλλης (Thionville) διὰ τὸν στρατάρχην Μὰκ-Μαὼν ἔγγραφον, ἐν ᾧ ἀνεγινώσκοντο αἱ λέξεις αὗται: «Ἐβίμεθα κυκλωμένοι, ἀλλ' ἀνισχύρως θέλομεν δυνηθῆναι νὰ διεξέλθωμεν, ἅμα θελήσωμεν».

Ἐνώπιον τοῦ συνόλου τούτου τῶν γεγονότων ἡ ἀνάκρισις συμπεραίνει, ὅτι ὁ στρατάρχης Βαζαίν, πολὺ μακρὰν τοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ αὐτοκράτορος, τὸν ἠπάτησε διαρκῶς, καὶ ὅτι ἐπενεγκῶν διὰ τῶν ψευδῶν πληροφοριῶν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὴν Μοντμεδὺ (Montmedy) πορείαν, ἧτις ἀπέληξεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Σεδάν (Sedan), ὁ στρατάρχης εὐθύνεται τὰ μέγιστα διὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην.

§ II. Περίοδος ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου μέχρις 29ης Ὀκτωβρίου.

Ἡ εἰδήσις τῶν συμβάντων τοῦ Σεδάν ἀφίκετο τῷ στρατάρχῃ Βαζαίν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης οὗτος, ὅστις ἐνόμισεν ἀναγκασίον νὰ περιμείνῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαϊν, ὅπως ἐξέληθι τοῦ κεχαρακωμένου στρατοπέδου, θεωρεῖ ὡς ἀδύνατον τὸ ν' ἀφήσῃ τὸ Μέτς. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἦτο λοιπὸν ἔκτοτε συνδεδεμένη μετὰ τῆς τοῦ φρουρίου.

Ἡμέρας τινας κατόπιν ὁ στρατάρχης ἔμαθε τὰ συμβάντα τῶν Παρισίων καὶ ἐδέχθη τὰς πρώτας προκηρύξεις τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης.

Πόλεμος ἀμειλικτος ἀπερασίθη. Οἱ Παριεῖσι δύνανται νὰ κρατήσωσιν ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐκλεχθήσεται τῇ 16ῃ Ὀκτωβρίου, καὶ δι' αὐτῆς ἀκουστήσεται ἡ φωνὴ τῆς χώρας. Τοιαύτη εἶναι ἡ περιλήψις τῶν εἰδήσεων, αἵτινες ἐφέρθησαν ὑπὸ τοῦ Πεννιετιέ (Pennyetier). Ὁ στρατάρχης ἀποδέχεται ἄνευ διαμαρτυρήσεως τὴν νέαν τῶν πραγμάτων τάξιν. Τὴν 12ην Σεπτεμβρίου, ἀγγέλλων τοῖς στρατηγοῖς αὐτοῦ τὰ συμβάντα τοῦ Σεδάν καὶ τῶν Παρισίων, ἐπεραῖον τὴν ὀμιλίαν αὐτοῦ λέγων, ὅτι δὲν ἔμμενον ἐφεξῆς ἢ τὸ νὰ περιμείνωσι τὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως: «Περὶ τίνος κυβερνήσεως ὠμιλεῖτε;» ἐρωτήθη ὁ στρατάρχης: «περὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης» ἀπεκρίθη.

Τὴν 16ην Σεπτεμβρίου διαταγή τις τοῦ στρατάρχου φέρεται εἰς γινώσκιν τοῦ στρατοῦ τὴν σύστασιν τῆς νέας κυβερνήσεως. Ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ τοῦ Ῥήνου δὲν ἐφαίνετο μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἐξουσίας ἧτις συνέστη: εἶδομεν μετὰ ποίας δεξιότητος ὁ ἔχθρὸς ἐγνώρισεν νὰ ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης.

Τὴν 11ην Σεπτεμβρίου κοινοποιήσις ἐπίσημος τῆς πρωσσικῆς κυβερνήσεως διεκλήρυνεν, ὅτι αἱ γερμανικαὶ δυνάμεις δὲν ἔμελλον νὰ διαπραγματευθῶσι τὴν εἰρήνην εἰμὴ μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς αυτοκρατείας ἢ μετὰ τοῦ στρατάρχου Βαζαίν. Κατὰ ποίαν στιγμὴν ἡ κοινοποιήσις αὕτη περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ στρατάρχου; Ἡ ἀνάκρισις δὲν ἠδυνάθη νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ· ἀλλ' ὁ ἔχθρὸς εἶχε μέγιστον συμφέρον νὰ τῷ τὴν γνωστοποίησῃ, καὶ μεγίστην εὐχέριαν νὰ τῷ τὴν μεταβιβάσῃ, ὅπως ἢ εἰς Μέτς ἀφίξις τοῦ ἐγγράφου τούτου μὴ δυνηθῇ νὰ ἦ λίαν μεταγενεστέρα τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ. Ἡ κρίσις αὕτη δικαιολογεῖται ἀπὸ τούτου, ὅτι τὴν 11ην Σεπτεμβρίου συνεννοήσις ὑπῆρχον ἡμετέρας τοῦ πρίγγηπος Φρεδερίκου Καρόλου καὶ τοῦ στρατάρχου. Ἀπ' αὐτῆς τῆς 16ης Σεπτεμβρίου ἡ ἐπήρεια τῆς κοινοποιήσεως ταύτης καθίσταται αἰσθητή. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ἀρχιστράτηγος, ὅστις ἀνέγραψεν ἐπίσημως τὴν ἀναγόρευσιν τῆς νέας ἐξουσίας, αἰτεῖται ἀπὸ τοῦ πρίγγηπος Φρεδερίκου Καρόλου νὰ τῷ εἰπῇ εἰλικρινῶς τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, εἰ μὴ ταχύτερον, ἄρχονται, ἵνα διαρκέσωσι μέχρι τέλους τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀνακοινώσεως προσωπικαὶ καὶ ἀπόκρυφοι μετὰ τῶν δύο ἀρχιστρατηγῶν, ἀνακοινώσεως ἀναμφισβήτητοι, ἐπαληθευμένα, ἀλλ' ὧν σχεδὸν ἅπαντα τὰ ἴχνη ἐξηφανίσθησαν.

Τὴν 23ην Σεπτεμβρίου εἰσέρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ κύριος Ῥενιέ (Regnier). Ἔρχεται ἀπὸ Ἀστιγγῆ εἶδε τὸν κ. Βισμάρκ· ἐγνωστοποίησε τῷ στρατάρχῃ Βαζαίν ὅτι αἱ γερμανικαὶ κυβερνήσεις ἐπιθυμοῦν νὰ παλινορθώσωσι τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα καὶ συγκροτήσωσιν, ἐξω τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, ἐξουσίαν κανονικὴν, μεθ' ἧς νὰ δύνανται νὰ διαπραγματευθῶσιν. Ὁ Ῥενιέ ἔρχεται νὰ μάθῃ ἕαν ὁ στρατὸς τοῦ Μέτς ἀνεγνώρισεν τὴν νέαν ἐξουσίαν, ἢ εἶναι εἰσέτι ἐλεύθερος, καὶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἕαν ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ συγκατένευεν νὰ προσφέρῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ συνδυασμοῦ, ὃν ἀπεδέξατο ὁ κ. Βισμάρκ. Ἐνώπιον τῶν λαμπρῶν προσδοκιῶν αἵτινες διανοίγονται ἔμπροσθέν του, ὁ στρατάρχης οὐχὶ μόνον συγκατατίθεται ἀδιστακτικῶς, ἐν ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τῶν τοποτηρητῶν του, εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ῥενιέ, ἀλλὰ, πρᾶγμα ἀνήκουστον, τῷ παραδίδει τὸ ἀπόκρυφον τῆς διαρκείας τῶν τροφῶν αὐτοῦ. Τῇ συμβουλῇ τοῦ στρατάρχου ὁ στρατηγὸς Βούρβαχης μεταβαίνει παρὰ τῆς αυτοκρατείας.

Ὁ Ῥενιὲ ἀναχωρεῖ κακῆ τις συνενόησις προκύπτει μετὰ τοῦ ἔχθρου. Ὁ στρατάρχης ζητεῖ, ἀλλὰ μάτην, νὰ τὴν διασκεδάσῃ, γράφων τῷ στρατηγῷ Στίελ (Stiehle) καὶ προσφέρειν ἐκ νέου νὰ παραδοθῇ μὲ τὰς τιμὰς τοῦ πολέμου.

Ἄλλ' ὁ Ῥενιὲ δὲν δίδει πλέον εἰδήσεις περὶ ἑαυτοῦ. Ἡ σιωπὴ του, μετὰ τὴν 2αν Ὀκτωβρίου, σημαίνει ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον.

Ὁὕτω ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, εἰς τὴν παρακίνησιν τοῦ πρώτου τυχόντος, ὃν οὐδεμίαν πληρεξουσιότης διαπιστεύεται, οὔτινος ἢ συνενόησις μετὰ τοῦ ἔχθρου εἶναι καταφανής, εἰσέρχεται εἰς πολιτικὴν βραδουργίαν, πλεκομένην ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀνατροπῆς τῆς νέας ἐξουσίας, ἥς πρὸ μικροῦ ἐγνωστοποίησε τὴν ἀναγόρευσιν πρὸς τὸν στρατὸν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου, ὅποτε ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ πολεμήσῃ, ἔχει δὲ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, καὶ ἀφοῦ ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου οὐδεμίαν προσπάθειαν ἐποιήσατο νὰ ἐκδιώσῃ τὸν ἀποκλεισμόν, προσφέρεται πρὸς συνθηκολόγησιν καὶ συνδρομὴν εἰς ἐγκυβέρνησιν ἐξουσίας κανονικῆς, καί τοι ἡ σύμβασις αὕτη, προσφέρουσα τῷ ἔχθρῳ πᾶσαν ἐλευθερίαν ἐνεργείας, ἔμελλε νὰ συγχωρήσῃ τῷ στρατῷ τοῦ ἀποκλεισμοῦ νὰ καταθλίψῃ τὰς ἄλλας γαλλικὰς στρατιάς, καὶ τοι τῆς ἀνατροπῆς τῆς νέας κυβερνήσεως μελλούσης μοιραίως νὰ προσκαλέσῃ ἐμφύλιον πόλεμον.

Τὸ καθήκον ἐν τούτοις τοῦ στρατάρχου ἦτο ἐντελῶς ὠρισμένον. Ὄφειλε νὰ πολεμήσῃ. Ἐὰν ἐνόμισεν ἑαυτὸν μὴ ἐν καταστάσει νὰ κρατήσῃ ἐπὶ τοῦ πεδίου, ἢ δύνάτο τοῦλάχιστον νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκδρομὰς περὶ τὸ Μέτς, καὶ διὰ προσβολῶν ἀδιακόπων νὰ καταστρέψῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν στρατὸν τοῦ ἀποκλεισμοῦ. Ὁ Σεπτέμβριος μὴν παρέρχεται, ὁμοῦ ἐν ἀλεθρίᾳ ἀπραξίᾳ. Κατὰ τὸν χρόνον τούτον αἱ τροφαὶ ἀρχοῦνται ἐξαντλοῦμεναι. Οὐδεμίαν προσοχὴ λαμβάνεται ὡς ἐπεκταθῆ ἡ διαρκεία αὐτῶν, καὶ ὁμοῦ ὁ στρατάρχης, ἀποφασισμένος νὰ μὴ καταλίπῃ τὸ κεραιακωμένον στρατόπεδον, γινώσκει κάλλιον ὅτι τὸ ζήτημα τῶν τροφῶν δεσπόζει τὰ πάντα, καθότι ἡ παράδοσις ἔσεται ἢ συνέπειά τῆς ἐξαντλήσεως αὐτῶν.

Διὰ τί, ἀντὶ νὰ τείνῃ τὸ οὖς εἰς τὰς ὑποβολὰς τοῦ ἔχθρου, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν δὲν ἐτέθη εἰς σχέσεις πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐθνικῆς ἀμόνης; Τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ συμφέρον, ἐνοχοποιημένον ἐν ταῖς μετὰ τοῦ ἔχθρου σχέσεσιν αὐτοῦ, δύναται μόνον νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τῆς ὁδοῦ

ταύτης. Δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόπειρα ἀποτυχούσα ἢ ἀποστολὴ τῶν δύο τυχαίων ἐγγράφων, ἄτινα, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ ἀποκλεισμοῦ μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς παραδόσεως, εὐχαριστήθη νὰ πέμψῃ τῷ ὑπουργῷ τοῦ πολέμου. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν (25 Σεπτεμβρίου), καθ' ἣν παρεδίδει τῷ Ῥενιὲ τὸ ἀπόκρυφον τῶν τροφῶν, σιωπᾶ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου τὸ ἀναπόφευκτον καὶ προοραθὲν τέρας τῆς ἀντιστάσεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεμίαν δίδει πληροφορίαν περὶ τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Τέλος λησμονεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα του μέχρι τοῦ νὰ μὴ φροντίσῃ νὰ παραγγείλῃ τῷ στρατηγῷ Βούρβαχῃ νὰ μεταβιβάσῃ πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ἥτις πολεμεῖ τὴν ἐπιδρομὴν, εἰδήσεις περὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, καθ' ἣν περιπτώσειν ἀπετύγχανεν ἢ παρὰ τῆς αὐτοκρατείας ἀποστολὴ αὐτοῦ.

Αἱ περιστάσεις ἄλλως τε ἦσαν ἀφθονοί, ὡς ἀναποκρίθη μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Γαλλίας. Οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐπήγαινον καὶ ἤρχοντο οἱ ἀπόστολοι τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου ἐξήρχοντο καθ' ἑκάστην ἀνέφερον περὶ παντὸς λαμβάνοντος χώραν πέραν τῶν γραμμῶν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἀποκλεισμοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐλάμβανον διαταγὴν νὰ μεταβῶσι καὶ ζητήσωσιν εἰδήσεις ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Ἀεροδρόμους παρελάμβανον χιλιάδας ἐπιστολῶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐγγραφόν τι τοῦ στρατάρχου διὰ τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου. Ἀπέναντι τοῦ συνόλου τῶν γεγονότων τούτων εἶναι τις ἐν δικαίωματι νὰ συμπεραίνῃ ὅτι, ἐὰν ὁ στρατάρχης δὲν συνεικονώθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ πολέμου, δὲν τὸ ἠθέλησα.

Ἐνῷ ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐμονοῦτο ἐξ ἀποφάσεως ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμόνης, αὕτη ἐπολλαπλασίαζε τὰς ἀποείρας αὐτῆς, ὡς κοινωνίῃ μετὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ στρατοῦ τοῦ Μέτς· καὶ ἐνῷ ἀπετύγχανεν νὰ κάμῃ νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ πολιορκημένα φρούρια, καὶ ὀνομαστὶ εἰς Στρασβούργον, εἰς Βελφόρ (Belfort) καὶ εἰς Βίτχην (Bitché), οὐδὲν, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ στρατάρχου Βαζαῖν, καὶ εἰς ἀφικνεῖτο εἰς Μέτς· καὶ ἡ ἀνάγκη γινώσκει θετικῶς σήμερον, ὅτι ἀπόστολος ἐλθὼν ἀπὸ Θιομβίλλης, ὁ Νισς (Nisse), εἰσῆλθεν εἰς Μέτς κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου, φέρων τῷ στρατάρχῃ τὴν εἴδησιν, ὅτι μεγάλαί προμήθειαι εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς Θιομβίλλην καὶ Λογγούην (Longuy).

Μὴ συγκοινωνῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμόνης, ὅτε

ἠρόνατο νὰ τὸ πράξει, ὁ στρατάρχης παρέδωκε ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν Γαλλίαν καθήκοντα αὐτοῦ. Ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἦτο ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ ἔθνους· ἐφ' ὅσον ὑφίστατο, οὐδὲν ἀπώλετο· πᾶσαν ἡμέραν ἤλπιζον νὰ ἰδῶσι τὸν στρατάρχην θραύοντα τὸ τοῦ ἐχθροῦ σφύγιμον, ἐπανερχόμενον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, ἣν αἱ νέαι στρατολογίαι, στερούμεναι στελέξεων, ἦσαν ἀνίσχυροι νὰ προστατεύωσι. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ, ἔαν ὁ στρατάρχης ἐτίθετο εἰς κοινωνίαν μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ἣτις ἔλαβεν ἀνά χεῖρας τὴν ἄμυναν τοῦ ἐδάφους, ὅπως μετ' αὐτῆς συνδύαση ἀπὸ κοινοῦ ἐνέργειάν τινα, εἴτε ἐπὶ τῶν Βοσγιῶν (Bosges), εἴτε εἰς ἄλλην τινὰ διεύθυνσιν, τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί ἔμελλε νὰ προκύψῃ;

Εἰς τὴν ὑπερτάτην ταύτην στιγμήν τὴν ἐνδιαφέρον εἶχεν ἡ μορφή τῆς κυβερνήσεως; Εἴμεθα ἐκτεθειμένοι ν' ἀπολέσωμεν τὴν Ἀλσατίαν (Alsace), καὶ ἴσως τὴν Λορραίνην (la Lorraine), καὶ εἶναι ἡ στιγμή αὕτη, ἣν ἐξέλεξεν ὁ ἀρχιστράτηγος ὅπως τηρηταί ἐν ἀπραξίᾳ καὶ διαπραγματεύηται πρὸς τὸν ἐχθρόν; Ἡ αὐτοκράτειρα εἶχεν ἄλλας ἐμπνεύσεις, ὅποτε ἐν τῇ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ἀκροάσει, ἣν, ἔδωκε τῷ στρατηγῷ Βουρδαχῇ, τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ μεταβῇ εἰς Τοῦρ (Tours), καὶ προσέφερῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ ξίφους αὐτοῦ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις τιμᾶ ἔκεινη, ἣτις ἐγίνωσκε νὰ ἐπιβάλλῃ σιωπὴν εἰς τὰς θλίψεις αὐτῆς, αὕτη προάγει ἔτι μᾶλλον τοὺς φιλοδόξους ὑπολογισμοὺς τοῦ στρατάρχου, ὅστις, ἐν ταῖς δυστυχίαις τῆς πατρίδος αὐτοῦ, δὲν ἐπεζήτηί ἢ περιστάσιν, ὅπως ὑψώσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν τύχην αὐτοῦ.

Ἐνώπιον τῆς γενναιοφροσύνης ταύτης τῆς αὐτοκράτειρας ἐννοεῖ τίς μετὰ πόσης ὑπερηφανείας, ἀφ' οὗ ἀπεδοκίμασε αὕτη τὴν ἐξδιουργίαν τοῦ Ῥενιέ, ἥθελεν ἀποθήσει σύμβασιν, ἣς ἡ πρώτη βήτρια ἦτο μοιραῖος διαμελισμὸς τῆς χώρας. Ἐὰν ἐνώπιον τῆς σιωπῆς τοῦ Ῥενιέ ὁ στρατάρχης ἀνενέωσε διαπραγματεύσεις, ἃς ἐκ προοιμίων ἐγίνωσκεν ἀποτυχανούσας, εἰς τοῦτο δὲν τὸν ἐνέπνευσεν ἐπάνοδος εἰς τὴν πίστιν.

Ἡ κοινοποίησις τῶν «Ῥημῶν» εἶχε συνεταιρίσει τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ τύχην μετὰ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιδιωκόμενων σχεδίων. Ἐκεῖ δέον νὰ ζητηθῇ τὸ ἐλαττέριον τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ συμφέροντα ὑποθέσεως, ἣν εἶχεν ἐγκαταλίπει, καὶ πρὸς ἣν τὸν ἐπανάφερον ἥδη αἱ ἐγωϊστικαὶ ἐποφοαλμιᾶσεις τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ.

Καθήκοντα ἀπέναντι τοῦ φρουρίου τοῦ Μέτς.

Ὅτε μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἀγίου Περιβάτου (Saint-Privat) ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐπανάγαγε τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ κεχαρακωμένου τοῦ Μέτς στρατοπέδου, ἤλλαξεν ὀλοσχερῶς τὰς συνθήκας τῆς ἀμύνης τοῦ προφυρίου τούτου τῆς χώρας. Αἱ προμήθειαι, ἃς εἶχεν ἀφήσει εἰς Μέτς, μακρὰν ἦσαν τοῦ ἐπαρκέσαι εἰς ἀντίστασιν τόσον πολυχρόνιον, ὅταν τὴν ἀπῆται ἡ σημασία τοῦ φουρίου τούτου. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ στρατοῦ ἐχειροτέρευεν ἰδιαζόντως τὴν κατάστασιν ταύτην. Καὶ ὅμως ὁ στρατάρχης οὐδὲν μέτρον ἔλαβεν εἰς συλλογὴν τῶν πόρων, ὅτινες ὑπῆρχον παρὰ τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ, καὶ εἰς ἀπόδοσιν οὕτω, πρὸς τὸ φρούριον, τῶν τροφῶν, ἃς κατηνάλισκεν ὁ στρατὸς αὐτοῦ.

Ὅτε, συνεπέα τῆς καταστροφῆς τοῦ Σεδᾶν, ἔκρινεν ἀδύνατον νὰ ἐγκαταλίπη τὸ κεχαρακωμένον στρατόπεδον, ὅπερ ἡ παρουσία τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καθίστα ἀπρόσβλητον, τὸ πᾶν περιορίζετο εἰς τὸ ζήτημα τῶν τροφίμων. Εἶδαμεν ὅποια ἀμέλεια προήθρευσε εἰς τὴν σύναξιν τῶν προμηθειῶν, καὶ ὅποια εὐθύνη ἐπιβαρύνει, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, τὸν ἀνώτερον φρούραρχον τοῦ Μέτς. Ἡ πρώτη ἀπασχόλησις τοῦ στρατάρχου ὤφειλε νὰ ᾖ, ἐν ταῖς συνθήκαις ταύταις, τὸ νὰ ζητησῇ νὰ συλλέξῃ νέους πόρους, ἢ τοὐλάχιστον νὰ λάβῃ μέτρα, ὅπως μηκύνῃ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, συγχωνεύων τὰς τροφὰς τῆς πόλεως μετὰ τῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ διαττάτων σιτηρέσιον γενικόν. Ἀντὶ τούτου, ὁ στρατάρχης, προαπησχολημένος μόνον νὰ διατηρῇ, ἐν τῇ ὀλότητι τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, τὸν στρατὸν δν αἱ πολιτικαὶ αὐτοῦ μηχανορραφαὶ προώριζον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κεχαρακωμένου στρατοπέδου, ἐκ συμφώνου πρὸς τὸν ἐχθρόν, κατεσπατάλωσε τοὺς πόρους αὐτοῦ, θεωρῶν ἑαυτὸν πάντοτε εἰς τὴν παραμονὴν τῆς ἐπιτυχίας τῶν διαπραγματεύσεων αὐτοῦ. Οὐχὶ μόνον δὲν ἐξοικονόμησε τὰς στρατιωτικὰς ἀποθήκας, ἀλλὰ, διὰ ἀγορῶν τῆς διαχειρίσεως ἢ ἀτομικῶν, ἀπεβρόφησε, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, καὶ ἰδίως πρὸς τροφὴν τῶν ἵππων, οὓς ἠναγκάσθη, ἀργότερον, ν' ἀφήσῃ ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης ἢ τοὺς παραδώσῃ τῷ ἐχθρῷ, ἀπεβρόφησε, λέγομεν, μέγα μέρος τῶν σιτηρῶν τοῦ φουρίου. Ἡ ποσότης τῶν ἄρτων, ἡ παραγομένη ἀπὸ ἰδιαίτερων τινῶν πόρων, ἣτις κατηνα-

λάβη οὕτω, ὑπερβαίνει εἴκοσι ἡμερῶν διατροφήν διὰ τε τὴν φρουρὰν καὶ τοὺς κατοίκους τοῦ Μέτς.

Ἡ διαγωγή τοῦ στρατάρχου κατεδικάζεν εἰς παράδοσιν πρόωρον τὸ φρούριον τοῦ Μέτς, οὕτινος ἡ διοίκησις ἦτο ἐμπιστευμένη τῷ στρατηγῷ Κοφφινιέρ (Coffinier). Ὁ στρατηγὸς οὗτος, ὅστις ἐνόμιζε πρέπον νὰ διαμαρτυρηθῆ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἀλλ' ὅτε ἦτο ἤδη λίαν ἀργὰ, κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ στρατάρχου, ἐτήρησε τὴν σιωπὴν ἐν τῇ ἀρμολίᾳ ὥρα. Μεθ' ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ διατάγματος τοῦ 1863, τὸ συμβούλιον τῆς ἀμύνης καὶ τὸ κομητάτον τῆς ἐπὶ τῶν ἐφοδίων ἐπαγρυπνήσεως, ὕπερ ἠδύνατο ἐπίσης νὰ καταστήσῃ ἀκουστήν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, δὲν συνεκροτήθησαν ἢ ὅτε αἱ ἀποθήκαι ἦσαν κεναί, τότε καὶ μόνον, ὅτε δὲν ἐπρόκειτο ἢ νὰ βεβαιωθῆ ἢ ἐλλειψίς πόρων καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς παρατάσεως τῆς ἀντιστάσεως. Δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὴν παράθεσιν ταύτην τοῦ νόμου, οὕτινος ὁ στρατάρχης ὤφειλε ν' ἀσφαλίῃ τὴν ἐκτέλεσιν, εἰμὴ τὴν θέλησιν νὰ ἀπαλλαγῆ παντὸς ἐλέγχου κατάστασις, ἣτις ἤθελε προκαλέσει παράπονα ὀχληρά.

Ἡ διάρκεια τῶν τροφίμων διὰ τε τὸν στρατὸν καὶ τὴν πόλιν, ἐπὶ τροφοδοτουμένῳ 258,000, ἠδύνατο νὰ ᾗ ὅλως ἄλλη ἢ ὅποια ὑπῆρξεν. Ἐὰν ὁ στρατάρχης ἐξεπλήρωε τὸ καθήκον αὐτοῦ, αἱ τροφαὶ δὲν ἔμελλον νὰ ἐκλείψωσι τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1870, ἀλλὰ μόνον τὴν 7ην Ἰανουαρίου 1871.

Ὅταν λαμβάνη τις ὑπ' ὄψιν τὰς προσπάθειάς τὰς ἀποπειραθείσας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Λείγρος, καὶ τὰς ἡμερομηνίας, καθ' ἃς προήχθησαν αὐταὶ ἐνεργητικώτερον, εὐρίσκειται ἐν τῷ δικαίῳ, συμπεραίνων ὅτι ἡ ἀμείλια τοῦ στρατάρχου ἐν τῷ ζητήματι τῶν τροφῶν ἔμελλε νὰ ἐπενέγκῃ μοιραίως τὴν ἀποτυχίαν τῶν προσπαθειῶν τούτων. Ἐὰν ὁ στρατάρχης ἀνεχώρει τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, ἀφοῦ συνέλεγε τοὺς πόρους τοὺς εὐρίσκομένους παρὰ τὰ στρατόπεδα αὐτοῦ, τὸ φρούριον ἦθελε δυναθῆ νὰ παρατείνῃ τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ ἔτι πέραν τῆς λήξεως τοῦ πολέμου. Ἐὰν οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, αἱ πατριωτικαὶ προσπάθειαι τοῦ κυρίου Θιέρς (Thiers), πρὸς διατήρησιν τῆς Λορραίνης, ἦθελον στερεθῆ δι' ἐπιτυχίας.

Καθίκοντα ἀπέναντι τοῦ στρατοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐξεπλήρωσε τὰ καθίκοντα αὐτοῦ ἀπέναντι

τῶν τοποτηρητῶν του καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ; Τοῦτο μένει ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν.

Τί ὀφείλει εἰς ἀρχιστράτηγος πρὸς τοὺς τοποτηρὰς αὐτοῦ; Τὴν ἀλήθειαν, ὅποτε συμβουλευεταὶ αὐτοὺς, τὴν ὑποστήριξιν, ὅποτε μάχονται, τὴν χρησιμότητα, ὅποτε διατάττει.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀπέκρυψε διαρκῶς τὴν ἀλήθειαν πρὸς τοὺς τοποτηρητὰς αὐτοῦ, καὶ ὅποτε ἀκόμη, διὰ παραδόξου παραβάσεως τῶν καθιόντων τῆς διοικήσεως, ἐζήτηε νὰ ἀπαλλαγῆ τῆς εὐθύνης τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, ἐπιβρίπτων αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν σωμάτων, ἀποφάσεων, ἃς ὁ νόμος τῷ ἐπέβαλλεν ὡς καθήκον νὰ τὰς λαμβάνῃ ἀφ' αὐτοῦ, τοῦ συμβουλίου ἀκουσθέντος καὶ τῆς συνεδριάσεως διαλυομένης.

Τὴν 26ην Αὐγούστου, κατὰ τὴν ἐν Γριμόν (Grimont) συνδιάσκεψιν, ὁ στρατάρχης σιωπᾷ περὶ τῆς πορείας τοῦ στρατάρχου Μὰν Μαὼν, καὶ ἀφίνει νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ στρατὸς δὲν ἔχει πολυμερόδια ἢ διὰ μίαν μόνην μάχην, πιστοποιῶν οὕτω διὰ τῆς σιωπῆς αὐτοῦ τὴν παράδοξον ταύτην διαβεβαίωσιν.

Τὴν 10ην Ὀκτωβρίου, ὅποτε ἀπὸ τῶν ἀποφάσεων τοῦ συμβουλίου μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ἡ ἀπόφασις ἢ ὀρίζουσα τὴν τύχην τοῦ στρατοῦ, ὁ στρατάρχης δὲν γνωστοποιεῖ τὰς μετὰ τοῦ πρίγγιπτος Φρεδερίκου Καρόλου συνεννοήσεις αὐτοῦ, τὸ ἐπεισόδιον Γρενιέ, τὴν ἀποστολὴν τοῦ στρατηγοῦ Βοῦρβαχ, τὴν ἀποτυχίαν τῶν διαπραγματεύσεων, ἃς ἤρῃ ἀνέλαβε.

Τὴν 18ην Ὀκτωβρίου ὁ στρατάρχης ἀφίνει τὸν στρατηγὸν Βογέ περιγράφοντα πρὸς τὸ συμβούλιον τὴν τῆς Γαλλίας κατάστασιν ὑπὸ ἀπληρῆγράφοντα, ἧς τιнос ὅμως γινώσκει τὸ ἀνακριβές. Αἱ ἐφημερίδες, αἰπισμένην ἔποψιν, ἧς τινος ὅμως γινώσκει τὸ ἀνακριβές. Αἱ ἐφημερίδες, αἰκομισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βογέ καὶ παραδοθεῖσαι τῷ στρατάρχῃ Βαζαῖν, ἠδύνατο νὰ φωτίσωσι περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοὺς ἀρχηγούς τῶν σωμάτων. Δὲν ἀνακοινοῖ ὅμως αὐτοῖς ταύτας.

Διερχόμενος ἐν σιωπῇ τὰς οὐσιωδεστέρας περιστάσεις πρὸς ἐκτίμησιν τῶν διαφορῶν καταστάσεων, ἐφ' ὧν ἐζήτηε τὴν γνώμην τῶν ἀρχηγῶν τῶν σωμάτων, προκαλῶν οὕτω ἀποφάσεις, ἀφ' ὧν, ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας, ἔμελλε νὰ ἀποτρέψῃ τοὺς τοποτηρητὰς αὐτοῦ, ὁ στρατάρχης, ὅστις τοῖς ἔγραψε τὴν 8ην Ὀκτωβρίου εἰς τὸ καθήκον τοῦ ἀρχιστρατήγου ὅτι «ταῖς ἐπιπτώσεσι, τοῖς ὑπὸ τὰς εἶναι τὸ μηδὲν ἀριεῖναι ἄγνωστον, ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει, τοῖς ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἀρχηγοῖς τῶν σωμάτων», καὶ ὅστις, διὰ τῆς ὁμολογίας του ταύτης, δὲν ἐφρόντιζε νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην ἢ ἐπὶ

τῷ σκοπῷ νὰ καταχρασθῆ ταύτην, παρέδωκε τὰ πρὸς αὐτοὺς καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἄσπαστος ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἔδωκε τὸν τοποτηρητὰς αὐτοῦ, ὅτε συνεπλάκησαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ;

Εἶδαμεν ὅποιαν συνδρομὴν ἔδωκε τῷ στρατηγῷ Φροσσάρ (Frossard), ὅποτε τὰ ὑπὸ τούτου διοικούμενα στρατεύματα ἦσαν διατεταγμένα νὰ θεώσων ὑπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ στρατάρχου.

Εἶδαμεν πῶς, τὴν 18ην Αὐγούστου, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἔμεινε κωφὸς εἰς τὰς κατεπειγούσας καὶ ἐπανειλημμένας προσκλήσεις τοῦ στρατάρχου Κανροβέρ (Canrobert), μαχομένου ἀγῶνα ἄνιστον, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ ὑποκύψῃ.

Εἶδαμεν τὸν στρατάρχην μεταβιβάσαντα, τὴν 26ην καὶ τὴν 31ην Αὐγούστου, τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ Μοζέλλα ὄχθην, ὅποτε ὁ στρατάρχης Μὰκ Μαὼν ἔμελλε νὰ φθάσῃ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἐπιφυλάττων οὕτω τῷ τοποτηρητῇ αὐτοῦ ὄλον τῆς πάλης τὸ φορτίον.

Πῶς, ἐν ταῖς κρίσεσιν περιστάσεσι, μετεβίβαζεν ὁ στρατάρχης τὰς διαταγὰς αὐτοῦ; Ὅπως δεῖξωμεν τοῦτο, ἀρκεῖ ν' ἀναμνησθῶμεν τὴν ἐμπιστευτικὴν διαταγὴν, τὴν ἀπευθυνθεῖσαν τὴν πρωΐαν τῆς 1ης Σεπτεμβρίου τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν σωμάτων, δι' ἧς τοῖς ἄφινε τὴν φροντίδα νὰ λάθωσιν ἀπόφασίν τινα, ἧς ἠδύνατο οὕτω νὰ ὑπεκφύγῃ τὰς τε συννεφείας καὶ τὴν εὐθύνην.

Ἐνώπιον τῆς πτώσεως τῆς αυτοκρατορίας δὲν ἦτο παράδοξον νὰ ἴδῃ τις προκύπτοντα, μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ, προσωπικῆς ἐγνωμοσύνης αἰσθήματα, ἅτινα τοὺς προσεκόλλων λίαν φυσικῶς πρὸς τὸν αυτοκράτορα, ἢ αἰσθήματα λύπης, ἀντίθετα πρὸς τὴν νέαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν.

Οὐδὲν τοιοῦτον ἐπαρουσιάσθη ἔμειναν πιστοὶ πρὸς τὰ στρατιωτικὰ αὐτῶν καθήκοντα. Διὰ τί, ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, οὗτινος ὑποχρέωσις ἦτο ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐκτρέψῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπὸ πάσης πολιτικῆς προαπασχολήσεως, προσεπάθησε τοῦναντίον νὰ ὠθήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδόν, ἣν οἱ λόγοι αὐτοῦ κατεδείκνυον αὐτοῖς ὡς τὴν μόνην ἀνοικτὴν πρὸς τὴν τοῦ στρατοῦ σωτηρίαν;

Ἄσπαστος ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐξέφρασεν ἐπανειλημμένως παράπονα κατὰ τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅμως εὖρε πάντοτε παρ' αὐτοῖς συνδρο-

μὴν ἐνεργὸν καὶ ἀφωσιωμένην. Ὅλοσχερῶς ἀφιερωμένοι εἰς τὰ καθήκοντα τῆς πειθαρχίας, ἔδωκαν τὸ παράδειγμα τῆς ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ παραγομένης ὑποχωρήσεως καὶ τὸ τῆς ὑποταγῆς. Ἄφ' ἑτέρου ὁ στρατάρχης ἐκάλυπεν αὐτοὺς διαρκῶς διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ εὐθύνης; Δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποκριθῶμεν εἰς τοῦτο. Τὰ πράγματα ὁμιλοῦσι λίαν θετικά.

Καθήκοντα ἀπέναντι τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ.

Ἄσπαστος ὁ ἀρχιστράτηγος ὀφείλει νὰ γινώσκῃ ὅπως χύνη τὸ αἷμα τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ὅποτε τὸ ἐπιβάλλει ἡ σωτηρία τῆς χώρας. Ἄλλ' ὅσον, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὀφείλει νὰ μένη ἀπολύτως κωφὸς πρὸς τὴν φωνὴν ἐσφαλμένης φιλανθρωπίας, ἐπὶ τοσοῦτον ὀφείλει νὰ προφυλάττῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, ὅτε θλιβερὰ θυσία καθίσταται ἀνωφελής.

Ἐνδεκα χιλιάδες στρατιωτῶν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μέτς ἀπέθαναν ἐνεκὸν ἀσθενειῶν καὶ στερήσεων ἐν Γερμανίᾳ. Δὲν ἤξιζε κάλλιον αἰζῶναι αὐταὶ νὰ ἐθυσιάζοντο πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐξόδου τοῦ στρατοῦ; Ποία θυσία ἤθελεν εἶσθαι νομιμωτέρα καὶ ἐνδοξότερα;

Ἀντιθέτως, διὰ τί ὁ στρατάρχης, ἀφοῦ ἦτο ἀποφασισμένος τὴν 18ην Αὐγούστου νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς τοῦ κεχαρακωμένου στρατοπέδου, ἐθυσίασε δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν, ὅπως κρατηθῆ ἐπὶ μίαν ἔτι ἡμέραν ἄνω τῶν χειλέων τῆς κοιλάδος τῶν Μουβῶ (Mouvaux), ἐπὶ θέσεως, ἣν ἔμελλε νὰ ἐγκαταλήπῃ τὴν ἐπαύριον;

Ἄσπαστος ὁ ἀρχιστράτηγος εἶναι ὁ φύλαξ τῆς τιμῆς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ. Ἐὰν ἡ λάμπρις ἀντιστάσεως ἐνδόξου μεταδίδῃται ἐφ' ὄλων, οὗτινες ἔλαβον εἰς ταύτην μέρος, ὁ στρατηγὸς ὀφείλει πάντοτε νὰ ἐνθυμηταί ὅτι ἡ ἀτομικὴ αὐτοῦ ἀδυναμία δύναται ἡμέραν τινα νὰ προκαλέσῃ κατὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ τὰς ἀδικίας τῆς ἱστορίας. Ἀφοῦ ἐπολέμησεν ἀνδρείως μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου, καὶ ἔσχε τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκτὸς μάχης, ὑπῆρξε διπλῶς λυπηρὸν διὰ τὸν στρατὸν νὰ μένη ἐν τῇ ὀλεθριωτέρᾳ ἀπραξίᾳ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς καταστροφῆς. Τύχη καλητέρα ὀφείλετο εἰς στρατὸν, ὅστις οὐδέποτε ἐπραγματεύθη μήτε τὰς προσπάθειάς του μήτε τὸ αἷμά του.

Ἡ τιμὴ τοῦ στρατοῦ ἔχει σύμβολον αὐτῆς τὰς σημαίας. Τὸ καθήκον τοῦ στρατηγοῦ, ἂν ἡ τῶν ὄπλων τύχη τῷ ἐναντιοῦται, εἶναι

τὸ νὰ τὰς προφυλάξῃ ἀπὸ τῶν ταπεινώσεων τῆς ἡττης. Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον τοῦτο; Ἡ ἱστορία μέλλει νὰ εἰπῇ ὅτι, ὅτε ἤρυνάτο νὰ ἐξαφανίσῃ τὰς σημαίας τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, τὰς παρέδωκε τῷ ἐχθρῷ.

Μετὰ ἀγῶνα μακρινῷ, ἐὰν τὰ ὄπλα καθίστανται τὸ βραβεῖον τῆς νίκης τοῦ ἐχθροῦ, ἡ τιμὴ τῶν ἡττηθέντων σώζεται. Ἄλλ' ἐὰν μακρὰ ἀπραξία προηγήθη τῆς στιγμῆς τῆς παραδόσεως, τί δύναται νὰ ὑπάρξῃ πικρότερον εἰς στρατόν τινα ἀπὸ τῆς τῶν ὄπλων καταθέσεως; Ἄφ' ἧς στιγμῆς ὁ χρόνος δὲν τῷ ἔλειπε πρὸς καταστροφὴν αὐτῶν, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ὤφειλε νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ταπεινώσεως, διαπάττων αὐτοῖς νὰ τὰ θλάσωσι. Δὲν ὤφειλεν, ἄλλως τε, νὰ ἐννοήσῃ ὅτι, παραδίδων αὐτὰ τῷ ἐχθρῷ, οὗτος ἔμελλε νὰ τὰ διευθύνῃ ἐναντίον ἄλλων στρατιωτῶν Γάλλων;

Ὑπάρχει αἰσθημὰ πῃ ἐλαφρύνον τὴν πικρίαν τῶν θλιβερωτέρων καταστάσεων, εἶναι δὲ ἡ ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ μέριμνα τοῦ ἀρχηγοῦ. Οἱ στρατιῶται ἔχουσι ἀνάγκην νὰ βλέπωσι τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Ἡ θέα αὐτοῦ ζωογονεῖ τὴν σταθερότητα καὶ τὴν ἐλπίδα. Πλεονέκτερον ἢ πρὸς πάντας ἄλλους δεῖγματα συμπαθείας ὀφείλουται πρὸς τοὺς πληγωμένους· ὅθεν εἶναι θλιβερόν τὸ νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ στρατάρχης οὐδέποτε ἔχαμεν ἐπιθεώρησιν τινα, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐπεκρέθη τὰ πολυάριθμα θεραπευτήρια, ἔνθα οἱ κείτοικοι τοῦ Μῆτς, πάσης τάξεως, ἀντηγωνίζοντο ἐν ζήλῳ καὶ ἀφοσίωσι πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς ἡμῶν ἰατροὺς, κατὰ τὴν περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν πληγωμένων.

Μία τῶν βηθρῶν τῆς περὶ παραδόσεως συμβάσεως ἀπῆλλαττε τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς ἀξιωματικούς, οἵτινες ἐλάβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ διαπράξωσιν οὐδὲν κατὰ τῶν συμφερόντων τῆς Γερμανίας διαρκούντος τοῦ πολέμου. Διὰ τί ὁ στρατάρχης Βαζαῖν παρέδόθη ποιοῦτον ἔρον, ὅστις ἤρυνάτο νὰ διεγείρῃ ἀδυναμίαν μεμπτέαν; Διὰ τί κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν παράδοσιν τοῦ στρατοῦ, ἔχώρισε τὴν σύγχην τῶν στρατιωτῶν ἀπὸ τῆς τύχης τῶν ἀξιωματικῶν; Διατί δὲν ἐχάραξε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὸ καθήκον τῶν ἀξιωματικῶν κατὰ πρόπον ἀρκούντως καθαρὸν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως; Δὲν εὐρίσκει τις ἀπόκρισιν εὐλόγοφανῆ εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας.

Τῆς περὶ παραδόσεως συμβάσεως ἄπαξ ὑπογραφείσης, ἔμενε τῷ στρατάρχῃ τελευταῖόν τι καθήκον νὰ ἐκπληρώσῃ· ἦτο δὲ τὸ νὰ μείνῃ μέχρι τέλους μεταξύ τῶν δυστυχῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ὅπως δύνηται νὰ παρεμβαίη ὑπὲρ αὐτῶν ἐν περιπτώσει δυσχρεσιῶν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἦτο τὸ μόνον δεῖγμα μερίμνης, ὅπερ ἤρυνάτο ἀκόμη νὰ τοῖς δώσῃ· ἀλλ' ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ὅστις ὤφειλε νὰ ἀναχωρήσῃ τελευταῖος, ἐγκατέλιπε τὸ στραταρχεῖον αὐτοῦ πρὶν ἢ παραδοθῆ τὸ φρουρίον πρὸς τὸν ἐχθρόν. Τοιαύτη διαγωγή ἔμελλε νὰ γεννήσῃ τὴν λυπηροτέραν σύγχυσιν· ἐλησμόνησαν νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 29ης Ὀκτωβρίου, ἐνῷ ἄφιναν ἐντὸς τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐρμμάτων καὶ τοῦ φρουρίου προφὰς μιᾶς ἡμέρας, αἷτινες παρεδόθησαν ἐπισήμως τῷ ἐχθρῷ.

Ἐν περιλήψει, μένων ἐναντίον τῶν διαταγῶν τοῦ αυτοκράτορος ἐντὸς τοῦ κεχαρακωμένου στρατοπέδου τοῦ Μῆτς, ἐπενεγκίων διὰ τῶν φανερῶν πληροφοριῶν αὐτοῦ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Σιαλὸν (Châlons) πρὸς αὐτόν, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ὑπῆρξεν ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς καταστροφῆς τοῦ Σεδάν.

Ἀπομονωθεὶς ἐν γνώσει ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, ἀφ' οὗ τὴν ἀνεγνώρισεν· μείνας ἐν τῇ ἀπραξίᾳ ὅποτε ἦτο δυνατόν νὰ διεξέλιθον διὰ τῶν γραμμῶν τοῦ ἀποκλεισμοῦ· καταπατήσας τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὅπως περιπλακῆ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς σκευωρίας πολιτικάς, σκοπούσας τὴν εὐχαρίστησιν τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ φιλοδοξίας· ἔτοιμος νὰ ὑποταχθῇ, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν, εἰς διαμελισμὸν τῆς χώρας· ἀπατήσας τοὺς τοποτηρητὰς αὐτοῦ, ὡςάκις τοὺς συνεβουλεύθη· ἀφαρπάσας τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ὅπως τοῖς ἀφαίρεσῃ τὰς σημαίας, ὀριζομένας νὰ παραδοῦσιν τῷ ἐχθρῷ, καὶ θυσιάζων τὴν διάρκειαν τῆς ἀντιστάσεως τοῦ Μῆτς πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν μηχανορραφῶν αὐτοῦ, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν παρέβη τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς χώρας καὶ ἀπέναντι τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Ἀρξάμενος ἀνευ προετοιμασίας, ἀνευ σπουδαίας συμμαχίας, ἀνευ σχεδίου ἐκστρατείας, ἐναντίον ἐχθροῦ, ὅστις ἀπὸ μακρῶν χρόνων

ἐμελέτα τὸ σχέδιον τοῦ νὰ μᾶς πολεμήσῃ, ὁ πόλεμος τοῦ 1870 δὲν ὑπῆρξεν ἢ σειρὰ καταστροφῶν.

Μεταξὺ τῶν καταστροφῶν τούτων ἡ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μέτς διέμεινεν ἡ μεγαλύτερα, διότι ἅπαξ ταύτης συντελεσθεῖσης τὸ πᾶν ἀπώλετο διὰ τοὺς ἐθνικοὺς στρατούς. Ἐὰν ἡ πάλῃ ἐξηκολούθησε, τοῦτο προήλθε, διότι οἱ Γάλλοι, ἐκτὸς πάσης πολιτικῆς προαπασχολήσεως, ἐνόουν ὅτι ἐνώπιον ἀφεύκτου διαμελισμοῦ ὄφειλον νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τελευταίων τέκνων των, ὅπως ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λέγωσιν ὡς ἄλλοτε ἐν ὁμοίᾳ δυστυχίᾳ εἰς τῶν βασιλέων ἡμῶν «τὸ πᾶν ἀπώλετο ἐκτὸς τῆς τιμῆς».

Οἱ ἀγῶνες τοῦ στρατοῦ τοῦ Ῥήνου ἀποτελοῦσι λοιπὸν τὸν δεσμὸν τοῦ πολέμου καὶ τὸ ἀξιοθρήνητον τέλος αὐτοῦ. Αἱ τύχαι τοῦ στρατοῦ τούτου εἶχον ἐμπιστευθῆ τῷ στρατάρχει Βαζαῖν. Δὲν ἀντεπεκρίθη εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην, ἥτις τὸν καθίστα διαιτητὴν τῆς τύχης τῆς πατρίδος.

Ἡ δυστυχία εἶναι ἱερὰ, ὅταν ἔχῃ σύντροφον τὴν χρηστότητα· ἀλλ' ἐὰν οἱ ἄθλιοι ὑπολογισμοὶ τῆς προσωπικῆς φιλοδοξίας ὑπηγόρευσαν τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ἐπετάχυναν τὴν καταστροφὴν, ἀναγκαίως ὀφείλει νὰ δώσῃ δίκην.

Ἡ ἀρχηγία ἢ διαχειριζομένη ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Βαζαῖν ἐξετίνατο οὐχὶ μόνον ἐπὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ φρουρίου τοῦ Μέτς.

Κρατῶν τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ κεχαρακωμένου στρατοπέδου, ὁ στρατάρχης Βαζαῖν προσέθετο εἰς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ, τὴν τοῦ φρουράρχου τοῦ φρουρίου τοῦ Μέτς.

Τὰ συμφέροντα τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ στρατοῦ συνεδέθησαν οὕτως ἰσχυρῶς καὶ σχεδὸν πάντοτε συνεχίσθησαν. Ἡ κατάστασις αὕτη παρήγαγε κατόπιν εἰς τὰ παρὰ τοῦ στρατάρχου ληφθέντα μέτρα χαρακτῆρα διπλοῦν.

Ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἡ ἀνάκρισις δεικνύει τὸν στρατάρχη Βαζαῖν συντελοῦντα, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς μάχης τῆς Φορβὰχ (Forbach), μὴ παραγγείλαντα εἰς τοὺς ἀντιστρατήγους τοῦ τρίτου σώματος νὰ σπεύσωσι κατεπειγόντως εἰς συνδρομὴν τοῦ

στρατηγοῦ Φροσσάρ, θεμένου ἐπίσης ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ, ἐνῷ τῷ ἀνήγγειλε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ.

Ἡ ἀνάκρισις ἀπέδειξε τὰ ἐξῆς γεγονότα, συντελεσθέντα μεταγενέστερον τῆς λήψεως τῆς ἀρχηγίας τοῦ στρατάρχου Βαζαῖν, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι δὲν ἔπραξε, πρὶν ἢ συνθηκολογήσῃ, πᾶν ὅ,τι τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ τῷ ἐπέβαλλον νὰ πράξῃ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠπάτησε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ αυτοκράτορος, ὅστις παρήγγειλε ταχεῖαν ὑποχώρησιν,

1ον Ἀργοπορῶν τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατοῦ μέχρι τῆς 14ης Αὐγούστου τὴν δεξιάν.

2ον Μὴ διατάττων τὴν καταστροφὴν τῶν γεφυρῶν, ἐξ ὧν ἠδύνατο ὁ ἐχθρὸς νὰ ἐπωφεληθῇ.

3ον Μὴ χρησιμοποιοῦν, ἐξερχόμενος τοῦ Μέτς, ἡ μίαν ὁδὸν διὰ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, ἐνῷ ὑπῆρχον τέσσαρες διαθέσιμοι.

4ον Δίδων τὴν διαταγὴν τῆς διαλύσεως τῆς ἐπιβοηθητικῆς ἀμαξοπομπῆς, ἥτις ἔφερε τὰς τοῦ στρατοῦ τροφὰς καὶ

5ον Μὴ ἀκολουθῶν τὴν πορείαν αὐτοῦ τὴν 17ην Αὐγούστου.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀφῆκε νὰ συντριβῇ, ἐν τῇ μάχῃ τῆς 18ης Αὐγούστου, εἰς τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ, ὁ στρατάρχης Κανροβέρ, μεθ' ὅλας τὰς ἐσπευσμένας καὶ ἐπανειλημμένας προσκλήσεις τοῦτοῦ, ἐνῷ ἐκράτει ἐν τῇ ἀπραξίᾳ σχεδὸν τὸ ὅλον τῶν ἐφεδρειῶν αὐτοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠπάτησε τὸν αυτοκράτορα καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ πολέμου ὑπουργὸν μέχρι τέλους τοῦ αὐγούστου περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν σχεδίων αὐτοῦ

1ον. Παρουσιάζων ἑαυτὸν ὡς στερούμενον τροφῶν καὶ πολεμφοδίων ἐν ἀρκούσῃ ποσότητι πρὸς ἀνάληψιν τῆς πορείας αὐτοῦ.

2ον. Ἀγγέλλων, τὴν 19ην αὐγούστου, τὸν σκοπὸν τῆς διὰ Μονμεδῦ (Montmedy) ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, ὅπερ ἠδύνατο νὰ δώσῃ νὰ ἐννοήσωσι, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἁγίου Πριβὰτου (Saind-Privat), ὅτι ἐμελλε πάντοτε νὰ διεξέλθῃ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην, εἰδήσεις, αἵτινες ἐπήνεγκον τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαὼν πρὸς τὸν Μεῦσην (la Meuse).

3ον. Ἀγγέλλων ἐσφαλμένως τῷ ὑπουργῷ, τὴν 26ην αὐγούστου, ὅποτε ἐγίνωσκε τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Σιαλὼν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον

νά ἐκδίωξη τὰς ἐχθρικές γραμμάς, ἐνῶ ἔγραψε τῷ στρατάρχει Μὰκ-Μαὼν, ὅτι ἤδυνάτο νὰ τὰς διαπεράσῃ, ὅποτε ἂν ἐβούλετο.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν οὐδεμίαν σπουδαίαν ἀπόπειραν ἐποιήσατο, ὅπως ἔλθῃ εἰς ἐπικουρίαν τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαὼν, ἀφοῦ προὐκάλεσε τὴν τούτου πορείαν, ὅπως ἀφίνοιν νὰ ὑποστῇ ὁ τοποτηρητὴς αὐτοῦ ὅλον τῆς πάλης τὸ βάρος, ἐπήνεγκε τὴν καταστροφὴν τοῦ Σεδάν.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν κατεχράσθη τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ συνδιασκέψει, τῇ λαβούσῃ χώραν ἐν Γριμόν (Grimont) τὴν 26ην αὐγούστου,

1ον. Κρύπτων αὐτοῖς τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ τοῦ Σιαλὼν.

2ον. Μὴ ἀνακοινῶν αὐτοῖς τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, τὸν ὑπουργὸν καὶ τὸν στρατάρχην Μὰκ-Μαὼν ἀποσταλέντα ἔγγραφα.

3ον. Ἀφίνοιν πιστοποιούμενον, ὅτι ὁ στρατὸς δὲν εἶχε πολεμφοδία ἢ διὰ μίαν μόνην μάχην, ἐνῶ ἐγνώριζεν, ἀπὸ τῆς 21ης αὐγούστου, ὅτι αἱ προμήθειαι εἶχον ἀνασυγκροτηθῆ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ἀπὸ τῆς 12ης αὐγούστου, καθ' ἥν στιγμὴν, ἀποφασισθεὶς τῆς ἐπὶ τὴν Σιαλὼν ὑποχωρήσεως τοῦ στρατοῦ, τὸ φρούριον τοῦ Μέτς ἔμελλε νὰ ἐγκαταλειφθῇ εἰς ἑαυτὸ, δὲν διέταξε τὰ μέτρα τὰ παραγγελλόμενα ὑπὸ τοῦ διατάγματος τῆς 13ης ὁκτωβρίου 1863, ἐπικειμένης πολιορκίας.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠμέλησε, καθ' ἥν στιγμὴν ἐπανῆλθεν ἐντὸς τοῦ κεχαρκαμένου στρατοπέδου, νὰ συλλέξῃ τοὺς πόρους τῶν πέριξ τοῦ Μέτς, ὅπως ἀποδώσῃ τῷ φρουρίῳ τὰς τροφὰς, ἃς κατηνάσκειν ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ὡς τὸ παραγγέλλει βῆτως τὸ μνημονευθὲν διάταγμα.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ἄπαξ ἀποφασισμένος ἵνα μὴ ἀφήσῃ ἐφεστῆς τὸ κεχαρκαμὲνον στρατόπεδον, δὲν διέταξεν οὐδεμίαν ἐπιχειρήσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ συγκροτήσεως ἐδικῶν διὰ τὸν στρατὸν αὐτοῦ πόρων.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀφῆκε νὰ κατασπαταλωθῶσι τὰ ἐφόδια

1ον. Μὴ ἐλαττῶν παραυτίκα τὸ ποσὸν τῶν τοῦ στρατοῦ σιτηρεσίων.

2ον. Μὴ παραγγέλλων τὴν ἐν σιτηρεσίῳ διατροφὴν τῶν ἰδιωτῶν.

3ον. Ἐπιτρέπων τοῖς στρατιώταις νὰ ἀγοράζωσιν ἄρτον καὶ δημητριακοὺς καρποὺς ἐν τῇ πόλει ἐπὶ πλέον τῶν τοῦ σιτηρεσίου αὐτῶν.

4ον. Δίδων σίτον καὶ σύκαλην τοῖς ἵπποις, ἐνῶ ὑπῆρχεν ἀρκούσα φορβὴ πρὸς διατροφήν τοῦ ἀναγκαίου ἀριθμοῦ κτηνῶν διὰ τὴν κατάναλκωσιν τῶν ἀνδρῶν μέχρι τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ ἄρτου.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν διέδωκεν εἰδήσεις δοθείσας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τῷ κυρίῳ Δεβαῖν (Debains), αἵτινες ἦσαν φύσεως φερούσης βλάβην εἰς τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ ὧν τινες ἦσαν ψευδεῖς.

Ὁ στρατάρχης, ἐνῶ τὸ διάταγμα τῆς 13ης ὁκτωβρίου 1863 παραγγέλλει νὰ μένη τις κωφὸς εἰς τὰς εἰδήσεις, ἃς ὁ ἐχθρὸς διαβιβάζει, ἠτήσατο τῷ ἐχθρῷ ἀρχηγῷ ἵνα τὸν φωτίσῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Γαλλίας.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ἀφοῦ ἀνεγνώρισε τὴν νέαν κυβέρνησιν, ἔπεινε τὸ οὖς εἰς τὰς ἀπὸ Φερριέραν (Errieres) μετακομισθείσας προτάσεις, ὑπὸ τοῦ κ. Ρενιέ, καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ὀργάνου τούτου διατυπωθέντα σχέδια παλινορθώσεως.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐπεφόρτισε τὸν κ. Ρενιέ νὰ διακηρύξῃ, ὅτι ἦτο ἔτοιμος νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τύχῃ τῶν τιμῶν τοῦ πολέμου, ἐνῶ εἰσέτι εἶχε τροφὰς ἐπὶ πλέον τοῦ μηνὸς καὶ πολεμφοδία πέραν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐγνωστοποίησε τῷ κ. Ρενιέ τὴν ἡμερομηνίαν, καθ' ἥν αἱ προφαὶ αὐτοῦ ἔμελλον νὰ ἐκλειψῶσι, παραδίδων οὕτως ἀπόκρυφα τοῦ Κράτους εἰς ἄτομον, οὐτινος ἢ ταυτότης δὲν ἀπεδεικνύετο ἢ δι' ἔγγραφου ἐλευθέρας διόδου, ὑπὸ τοῦ κ. Βισμάρκ χρηρηγηθέντος.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀνενέωσε τὰς περὶ συνθηκολογήσεως προσηφὰς αὐτοῦ τὴν 29ην Σεπτεμβρίου τῷ στρατηγῷ Στιέλ (Stiehle).

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν συστηματικῶς ἀπεμονώθη ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως πῆς ἐθνικῆς ἀμόνης,

1ον. Ἀμελῶν νὰ ἐπωφεληθῇ ἐκ τῶν πολλῶν περιστάσεων, ἃς εἶχεν ὅπως κοινωνήσῃ μετ' αὐτῆς, εἴτε δι' ἀποστόλων, εἴτε δι' ἀεροδρομίων.

2ον. Μὴ μεταβιβάζων οὐδεμίαν ἀκριβῆ πληροφορίαν ἐπὶ τῆς τοῦ στρατοῦ καταστάσεως ἐν τοῖς δύο καὶ μόνοις ἔγγραφοις, ἃ ἀπηύθυνε τῷ ὑπουργῷ τοῦ πολέμου, τὴν 1ην Σεπτεμβρίου καὶ τὴν 20ην ὁκτωβρίου.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἔμεινε ἐν τῇ ἀπραξίᾳ κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἦτο εἰσέτι ἐν καταστάσει νὰ πολεμήσῃ, καὶ οὐδέποτε ἐπεχείρησε προσπαθεῖν τινα, ὅπως διαφύγῃ τὴν ἀνάγκην τῆς παραδόσεως, εἴτε δοκιμάζων νὰ διαπεράσῃ τὰς γραμμὰς, εἴτε

δίδων σειράν αγώνων, ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἄρσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠπάτησε τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὑπὲρ αὐτὸν ἀρχηγῶν σωμάτων καὶ τῶν ἀρχηγῶν ὄπλων ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς 10ης ὁκτωβρίου,

1ον. Σιωπῶν αὐτοῖς τὰς μυστικὰς αὐτοῦ συνεννοήσεις μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀρχιστρατήγου, τὸ ἐπεισόδιον Ῥενιέ, τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ στρατηγοῦ Βούρβαχη, τέλος τὰς τῶν τροφίμων ἀποθέσεις, τὰς ἐτοιμασθείσας εἰς Λογγβύ (Longby) καὶ εἰς Θιομβίλλην (Thionville).

2ον. Κρύπτων αὐτοῖς ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις, ἅς τὸ συμβούλιον ἦτο γνώμης ν' ἄρξωνται, εἶχον ἀποπειραθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν παρέδωκε τῷ στρατηγῷ Βογέ (Boger), κατὰ τὴν εἰς Βερσαλλίας ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ὁδηγίας ὑπερβαινούσας τὰς ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τούτου ἐκδηλωθείσας προθέσεις.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἤρξατο οὕτω μετὰ τοῦ ἐχθροῦ διαπραγματεύσεις πολιτικὰς, ἀναποφεύκτως ἐπιφερούσας διαμελισμὸν τῆς χώρας, ἐν ᾧ οὐδεμίαν πρὸς διαπραγματέυσιν εἶχεν ἰδιότητα, ἐγίνωσκε δὲ ὅτι ἐντὸς ἡμερῶν τινῶν ἔμελλε νὰ συναθροισθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις, εἰς ἣν καὶ μόνον ἀνήκει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῶν ὄρων αὐτῆς.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠπάτησε τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ, ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς 18ης ὁκτωβρίου, μὴ ἀνακοινῶν αὐτοῖς τὰς ἐφημερίδας τὰς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βογέ κομισθείσας, ὅπερ, ἐμποδίζον αὐτοὺς νὰ ἐξελέγξωσι τὰς ἐσφαλμένας πληροφορίας, ἅς τοῖς ἔδιδεν, ἔμελλε νὰ ἀγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Γαλλία ἦτο ἐν καταστάσει πλήρους ἀναρχίας, καὶ ὅτι ἐν μόνον μέσῳ ἔμμενε νὰ ληφθῇ, εἰς ἃ ἐστάθη καὶ ἔθνα ἤθελε νὰ τοὺς ἀγάγῃ, ἢ ἐπίκλησις τῆς παρεμβάσεως τῆς αὐτοκρατείας.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν διέδωκεν ἐν τῷ στρατῷ τὰς εἰδήσεις τὰς κομισθείσας ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βογέ, εἰδήσεις, ἅς ἐγνώριζε, τοῦλάχιστον ἐν μέρει, ψευδεῖς, καὶ αἵτινες ἦσαν φύσεως ταπεινούσης τὸ ἦθικόν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐζήτησε, δι' οὗ τρόπου ἐνήργει τὴν ἐπὶ τοῦ τύπου λογοκρισίαν καὶ διὰ τῶν κοινοποιήσεων τῶν ἀπευθυνομένων πρὸς

τὰς ἐφημερίδας, νὰ μειώσῃ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ ἀποθάρρυνῃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀντιστάσεως.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν διετήρησε, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μηνῶν Σεπτεμβρίου καὶ ὁκτωβρίου, μετὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀρχιστρατήγου

1ον. Συνεννοήσεις ἀπ' εὐθείας δι' ἀπεσταλμένων, ὧν τὸ ἀντικείμενον ἐτηρήθη μυστικόν.

2ον. Ἀναποκρίσεις πολλὰς, ὧν δὲν ἔμεινεν ἕχθος.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ἄπαξ ἀποφασισμένος νὰ συνθηκολογήσῃ, δὲν ἐπροτίμησε νὰ ἀργοπορήσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ στρατηγοῦ Ζαβρέας, ἀφοῦ ὁ ἀρχιεπιμελητὴς τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἀνεῦρε τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν προφάς, ἐνῷ ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔλαβε μέτρα, ὅπως προμηθεύσῃ ζωοτροφίων παραυτίκα τὸ φρούριον καὶ θρέψῃ τοὺς αἰχμαλώτους.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν, ἄπαξ ἀποφασισμένος νὰ διαπραγματευθῇ περὶ παραδόσεως, δὲν κατέστρεψε τὸ ἀπέραντον ὕλικόν πολέμου τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ φρουρίου, οὕτινος ὁ ἐχθρὸς ἔμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ ἐν τῇ ἐξακολουθήσει τοῦ πολέμου.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν παρέδωκε τὰς σημαίας τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ τῷ ἐχθρῷ, ἀφοῦ μετεχειρίσθη ὑπεκφυγὰς, ὅπως ἐμποδίσῃ τὰ στρατεύματα νὰ τὰς καταστρέψωσι.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν δὲν ἐδέχθη, δι' ἐν ἀπόσπασμα τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς, ἅς ὁ ἐχθρὸς συγκατέτιθετο νὰ τῷ παραχωρήσῃ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἀπεχώρισε τὴν τύχην τῶν ἀξιωματικῶν ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν εἰς τὸν ἐχθρὸν παράδοσιν τοῦ στρατοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἐδέχθη τὴν ρήτραν, δι' ἧς οἱ ἀξιωματικοί, οἵτινες ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ διαπράξωσιν οὐδὲν κατὰ τῶν συμφερόντων τῆς Γερμανίας διαρκούντος τοῦ πολέμου, εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ μείνωσιν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠμέλησε νὰ συμφωνήσῃ ὅτι τροφαὶ ἤθελον διανεμηθῆ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καθ' ἣν στιγμὴν παρεδίδοτο ὁ στρατός.

Ὁ στρατάρχης Βαζαῖν ἠμέλησε νὰ δώσῃ διαταγὰς, ὥστε νὰ διανεμηθῶσι τῷ στρατῷ αἱ τροφαὶ, ἅς περιέκλειον εἰσέτι, τὴν 29ην ὁκτωβρίου, αἱ ἀποθήκαι τῶν ἐρυμάτων καὶ τοῦ φρουρίου καὶ αἵτινες παρεδόθησαν κατόπιν τῷ ἐχθρῷ.

Ὁ στρατάρχης Βαζαίν, ἀντὶ νὰ μείνῃ μεταξύ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ στρατοῦ, ὅπως παρεμβῆ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ, ἀνεχώρησε τοῦ Μῆτς πρῶτος αὐτός.

Ὁ στρατάρχης Βαζαίν ἐξέφρασεν ἐν τῇ γενικῇ αὐτοῦ διαταγῇ, ἀριθμὸς 12, καὶ ἐν τῇ διαταγῇ τῇ ἀπευθυνθείσῃ τῷ συνταγματάρχῃ Γιρέλς (Girels) διαβεβαίωσιν ψευθεῖς εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπόδοσιν τοῦ ὕλικου τοῦ πολέμου, διαβεβαίωσιν, ἧτις ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ παρατείνῃ πλέον τῶν δύο μηνῶν τὰς ταπεινώσεις τῆς παραδόσεως ταύτης ἄνευ ἐτέρου ἀποτελέσματος ἢ τὸ νὰ ἀσφαλισθῆ κάλιον ἢ ἐν καλῇ καταστάσει διατήρησις τοῦ ὕλικου τούτου καὶ ἡ ὀλοσχερῆς αὐτοῦ παράδοσις.

Κατὰ συνέπειαν τῶν γεγονότων, τῶν ὑπὸ τῆς ἀνακρίσεως ἀποδειχθέντων, ἡ ἡμετέρα γνώμη εἶναι ὅτι ὑπάρχει λόγος τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ στρατάρχου Βαζαίν,

Διότι ὑπέγραψε συνθηκολόγησιν, σχοῦσαν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα ὁ στρατός αὐτοῦ καὶ παραδόσῃ τῷ ἔχθρῳ τὸ φρούριον τοῦ Μῆτς, χωρὶς, πρὶν ἢ διαπραγματευθῆ, νὰ διαπράξῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπέβαλλον τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ.

Ἐγκλήματα προβλεπόμενα καὶ τιμωρούμενα ὑπὸ τῶν ἄρθρων 209 καὶ 210 (1) τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ κώδικος.

Ἐγένετο ἐν Βερσάλλαις τὴν 6 Μαρτίου 1873.

Ὁ ὑποστράτηγος εἰδικὸς εἰσηγητῆς παρὰ τῷ 1ῳ διαρκεῖ στρατοδικεῖ.

DE RIVIÈRE

(Ἰ.βι.έρ).

(1) Ἄρθρ. 209. «Τιμωρεῖται μεθ' ἀνάγκην, μετὰ στρατιωτικῆς καθαιρέσεως, πᾶς φρούραρχος ἢ διοικητὴς φρουρίου, ὅστις, παραπεμφθεὶς εἰς δίκην, μετὰ γνωμοδότησιν ἀνακριτικοῦ συμβουλίου, ἀνεγνωρίσθῃ ἐνοχος ὅτι ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ παρέδωκε τὸ διαπεπιστευμένον αὐτῷ φρούριον, χωρὶς νὰ ἐξαντλήσῃ πάντα τὰ μέσα τῆς ἀμύνης, ἃ διέθετε, καὶ χωρὶς νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπέταττον τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ».

Ἄρθρ. 210. «Πᾶς στρατηγός, πᾶς διοικητὴς στρατευμάτων ὀπλισμένου, ὅστις ἐσυνθηκολογεῖ ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου, τιμωρεῖται ἐν ἑξῆσι περιπτώσεσι:

1ον. Μεθ' ἀνάγκην, μετὰ καθαιρέσεως στρατιωτικῆς, ἐὰν ἡ ἐσυνθηκολόγησις ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάθεσιν τῶν ὄπλων τοῦ στρατευματος αὐτοῦ, ἢ

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ εισηγητοῦ, διατάσσομένην ὑπὸ τοῦ 108 ἄρθρου τοῦ στρατιωτικοῦ γαλλικοῦ κώδικος, ὁ πρόεδρος δυνάμει τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτεξουσιότητος, ὅπερ ἔχει, διέταξεν ἵνα ἀναγνωσθῆ τὸ δικαιολογητικὸν ὑπόμνημα, τὸ ἐπιγραφόμενον: «Ἐκθεσις ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ στρατοῦ τοῦ Ρήνου καὶ ἐπὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Μῆτς», καὶ ὅπερ ἐπαρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Βαζαίν πρὸς τὴν ἀνακριτικὴν ἐπιτροπὴν (1).

Τούτου γενομένου, λαβὼν τὸν λόγον, ὁ πρόεδρος ἔλεξε τὰς:

Πρόεδρος. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων ἐπεραιώθη

(ὁ στρατάρχης ἐτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ τῆς αἰθούσης.)

Πρόεδρος. Κύριε στρατάρχα! μείνατε... ἐγένεθη!

Κατηγορεῖσθε 1ον ὅτι ἐσυνθηκολογήσατε μετὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ παρέδωκατε τὸ φρούριον τοῦ Μῆτς, οὐτινος εἴχετε τὴν ἀνωτέραν διοίκησιν, χωρὶς νὰ ἐξαντλήσῃτε πάντα τὰ μέσα τῆς ἀμύνης, ἃ διέθετετε, καὶ χωρὶς νὰ πράξῃτε πᾶν ὅ,τι ἐπέβαλλον ὑμῖν τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ.

2ον Ὅτι, ἀρχιστράτηγος ὢν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μῆτς, ὑπεγράψατε ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου παράδοσιν, σχοῦσαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάθεσιν τῶν ὄπλων τῶν στρατευμάτων ὑμῶν.

3ον Ὅτι δὲν ἐπράξατε, πρὶν διαπραγματευθῆτε προφορικῶς καὶ ἐγγράφως, πᾶν ὅ,τι ὠρίζεν ὑμῖν τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ.

ἐὰν, πρὶν ἢ διαπραγματευθῆ προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, δὲν ἐπραξέ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπέβαλλον τὸ καθήκον καὶ ἡ τιμὴ.

»2ον Μεθ' ἐστέρησιν βαθμοῦ ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει».

(1) Σημ. ἐκδότου. Ὁ γραμματεὺς Ἄλλα (Alla) ἀνέγνωσε τὸ ἐν λόγῳ ὑπόμνημα, ὅπερ, κατ' οὐσίαν, δὲν φαίνεται ὅν ἄλλο τι ἢ τὸ βιβλίον τὸ ἐκδοθὲν ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Βαζαίν καὶ ἐπιγραφόμενον «στρατὸς τοῦ Ρήνου».

Ἐὰν αἱ καταθέσεις τοῦ στρατάρχου καὶ αἱ τῶν μαρτύρων δὲν καταστήσωσιν τὴν δημοσίευσιν ταύτην περιττὴν, θέλομεν ὁμοίως αὐτὴν εἰς φῶς εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου τεύχους ἡμῶν, κατόπιν κεφαλαίου τινὸς ἀφιερωμένου εἰς τὰ συνημμένα ἐγγράφα.

Σημ. Μεταφρ. Ἡ κατάθεσις τοῦ στρατάρχου ὑπῆρξε λίαν ἐκτεταταμένη καὶ λεπτομερῆς, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ τῶν μαρτύρων οὕτω δὲ πραγματικῶς κατέστη περιττὴ ἢ δημοσίευσίς τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος, μηδὲν προστιθέντος.

Ἐγκλήματα προβλεπόμενα ὑπὸ τῶν ἄρθρων 209 καὶ 210 τοῦ ποινικοῦ στρατιωτικοῦ κώδικος.

«Κύριε στρατάρχα! εἰδοποιῶ ὑμᾶς ὅτι ὁ νόμος δίδει ὑμῖν τὸ δικαίωμα νὰ εἴπητε πᾶν ὅτι φρονεῖτε ὠφέλιμον εἰς ὑπεράσπισιν ὑμῶν. Εἰδοποιῶ ἅπαντας τοὺς ΚΚ. ὑπερασπιστὰς ὅτι, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 181 τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ κώδικος, ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐπιπῶσι τίποτε ἐναντίον τῆς συνειδήσεως αὐτῶν καὶ τοῦ ὀφειλομένου σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους, καὶ ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἐκφραζῶνται μετὰ εὐλαθείας καὶ μετριοφροσύνης.

Κύριε στρατάρχα! ὀύνασθε ν' ἀποσυρθῆτε.»

Ἡ συνεδρίασις ἐπαιρώθη ὦραν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν μ. μ., ἀναβληθεῖσα εἰς τὴν αὔριον.